

Forvaltningsrevisjon

Eigersund, Lund og Sokndal 2020

Innholdsfortegnelse

Sammenheng.....	5
Bakgrunn og formål	5
Hovedinntrykk.....	5
1.1.1 Ressurssituasjon.....	6
1.1.2 Barn utenfor hjemmet	6
1.1.3 Samarbeid med barn og foreldre.....	7
1.1.4 Vertskommunesamarbeidet	7
1.2 Anbefalinger	8
Rådmenn og kommunedirektørs kommentar	9
2 INNLEDNING.....	13
2.1 Formål og problemstillinger	14
2.2 Revisjonskriterier og metode.....	15
3 KORT OM ORGANISERING	16
4 RESSURSSITUASJON	17
4.1 Innledning.....	17
4.2 Andel fagutdannede.....	18
4.3 Saksmengde per saksbehandler	19
4.4 Saksmengde per saksbehandler dersom kommunene hadde driftet barnevernet alene	19
4.5 Vurdering og konklusjon	21
5 BARN UTENFOR HJEMMET	21
5.1 Innledning.....	21
5.2 Andel barn flyttet ut av hjemmet.....	21
5.3 Vurdering.....	22
6 VEDTAK I FYLKESNEMND, TINGRETT OG LAGMANNSRETT ...	23
6.1 Innledning.....	23

6.2	Fylkesnemnda.....	24
6.2.1	Behandlingsform i fylkesnemnda	24
6.3	Antall vedtak og utfall i fylkesnemnda.....	25
6.4	Tingretten.....	26
6.5	Lagmannsrett og Høyesterett.....	27
6.6	Vurdering og konklusjon	28
7	SAMARBEID MED BARN OG FORELDRE.....	28
7.1	Innledning.....	28
7.2	Involvering og samarbeid på systemnivå	29
7.2.1	Innledning	29
7.2.2	praksis opp mot rutiner og annet planverk	30
7.2.3	Oppsummering og anbefaling.....	31
7.3	Samarbeid og involvering opp mot ansvar- og myndighetsfordeling	31
7.3.1	Innledning	31
7.3.2	Arbeidsflyt	31
7.3.3	Oppsummering	32
7.4	Brukerinvolvering og samarbeid i praksis.....	32
7.4.1	Innledning	32
7.4.2	Hva mener barn og foreldre om samarbeidet med barneverntjenesten?.....	33
7.4.3	Barns medvirkning i undersøkelser	34
7.4.4	Tiltaksplaner og evaluering av tiltaksplaner	35
7.5	Tverrfaglig samarbeid i barnevernsaker	37
8	EIGERSUND SOM VERTSKOMMUNE	37
8.1	Innledning.....	37
8.2	Administrativ orienering og rapportering.....	38
8.2.1	Rådgivende referansegruppe	38

8.2.2	Annen administrativ rapportering og orientering fra Dalane barnevern.....	39
8.3	Politisk rapportering	42
8.3.1	Rapportering til Eigersund kommune.....	42
8.3.2	Rapportering til samarbeidskommunene	42
8.4	Videre samarbeidsstruktur	42
8.5	Oppsummering og anbefaling	43
9	Vedlegg.....	44
9.1	Ekstern konsulentgjennomgang.....	44
9.2	Barn med tiltak utenfor hjemmet - viktige forklaringsvariabler.....	44

SAMMENDRAG

BAKGRUNN OG FORMÅL

Formålet med prosjektet har vært å vurdere hvordan Dalane barnevern sikrer brukermedvirkning og samarbeid med barn og foreldre. Tema for undersøkelsen har vært samarbeid med barn og foreldre, barn under offentlig omsorg, ressursituasjonen i Dalane barnevern, samt Eigersund kommune sin ivaretagelse av vertskommunerollen.

Siste års rapportering fra Dalane barnevern til Fylkesmannen tyder på god kontroll på frister, tiltaksplaner og evalueringer. Rapporteringen gir derimot ikke informasjon om brukermedvirkning. Intensjonen med prosjektet er derfor å rette søkelyset mot Dalane barnevernets samarbeid og involvering av barn og foreldre, samt partenets opplevelse i praksis.

Rapporten bygger på intervjuer med 37 personer, herunder 16 fra barneverntjenesten, 3 fra rådmennenes ledergruppe i hver av kommunene, inkludert rådmenn i Sokndal og Eigersund, og kommedirektør i Lund, samt 12 brukere (6 barn og 6 foreldre). Videre er det foretatt gjennomgang av undersøkelsesrapporter, tiltaksplaner og evaluering av tiltaksplaner. Det er hentet ut en rekke nøkkeltall på området og et stort antall dokumenter, både styringsdokumenter og dokument i enkeltsaker, er gjennomgått.

HOVEDINNTRYKK

- Bemanningen i Dalane barnevern har de siste fem årene blitt styrket noe, men i 2019 var det fortsatt en underbemanning sett opp mot intensjonen i vertskommuneavtalen (Andel fagutdannede per 1000 barn skal være på landssnittet). Dette er imidlertid dekket opp med to nye årsverk i 2020.
- Den faktiske saksmengden er kraftig redusert i Dalane barnevern de siste årene. I 2019 ligger Dalane på nivå med Rogaland, men over landssnittet.
- Kommunesamarbeidet ser kapasitetsmessig ut til å slå positivt ut for Sokndal og Lund. De ville hatt langt flere saker per saksbehandler ved drift av tjenesten alene, mens Eigersund ville hatt noe færre saker per saksbehandler. Men trenden viser likevel at forskjellene mellom kommunene har blitt mindre de siste fem årene.
- Det har vært en fordobling av andelen barn som er plassert utenfor hjemmet i Dalane, fra én til to prosent, i tidsrommet 2015 til 2019. Snittet i fylket har i samme periode ligget nokså uendret på rundt én prosent. I 2019 var hele 3,4 prosent av barna i Lund kommune plassert utenfor hjemmet. I faktadelen peker vi på mulige forklaringer til dette. Uansett hva forklaringene er, tyder barneverntjenestens høye medholdsprosent i fylkesnemnda og rettsapparat på at kriteriene for plassering er til stede.
- Dalane barnevern har gode organisatoriske forutsetninger for å sikre barn og foreldres medvirkning, men gjennomgangen tyder likevel på at barn og foreldres involvering er mangelfull. I mange saker vektes barnets mening i for liten grad.
- Dalane barnevern har et samarbeid med sentrale brukerorganisasjoner, men de ansatte er lite involvert i dette. Etter vår vurdering har barneverntjenesten mye å hente på en sterkere involvering av de ansatte i samarbeidet.

- Det er samarbeidsutfordringer mellom Eigersund og samarbeidskommunene. Kjernen i utfordringene ser ut til å være kommunikasjon, og kanskje særlig knyttet til den økonomiske rapporteringen.

1.1.1 RESSURSSITUASJON

Intensjonen i vertskommuneavtalen er at andelen fagutdannede skal ligge på landsgjennomsnittet. I 2019 utgjorde dette 5 fagutdannede per 1000. Dette året hadde Dalane barnevern færre fagutdannede enn landsnittet, men over snittet i Rogaland og betydelig høyere enn nabokommunene på Jæren. Eigersund kommune sin tilførsel av 2 stillinger til barnevernet i årets budsjett bidrar til at Dalane barnevern nå ligger på landsgjennomsnittet for 2019.

Når det gjelder faktisk saksmengde per saksbehandler, målt i antall barn med undersøkelse og tiltak, er denne betydelig redusert de siste fem årene. Dalane er i 2019 på nivå med Rogalandssnittet, men over landsnittet. Kapasitetsmessig ser det ut til at kommunesamarbeidet slår positivt ut for Sokndal og Lund. De ville hatt langt flere saker per saksbehandler ved drift av tjenesten alene, mens Eigersund ville hatt færre saker per saksbehandler. Men trenden viser likevel at forskjellene mellom kommunene blir mindre.

1.1.2 BARN UTENFOR HJEMMET

Barnevernloven gir adgang til å flytte barn og unge ut av hjemmet, med og uten foreldrenes samtykke, både midlertidig og mer langsiktig. Flyttinger uten samtykke besluttet endelig av fylkesnemnda og rett.

Variasjoner mellom kommuner på dette området, kan ha flere forklaringer og bør derfor ses opp mot tiltaksporteføljen på hjelpetiltaksområdet og ikke minst hvordan det jobbes tidlig innsats og forebygging i kommunene. Også de andre tidlige innsats tjenesters forståelse av barneverntjenestens mandat og oppgaver vil her spille inn.

Dalane barnevern har hatt en fordobling av antall barn som er plassert utenfor hjemmet fra 2015 til 2019, fra én til to prosent, mens snittet i fylket i samme periode har ligget stabilt rundt én prosent. Høyest vekst har vært i Lund, hvor andel per 2019 er på 3,4 prosent, noe som er høyt.

Det er vanskelig å finne noen enkel årsak til dette, men i intervjuene blir det trukket fram flere faktorer som kan være av betydning: Etterslep av saker fra tiden før vertskommunesamarbeidet, kommunens arbeid med tidlig innsats, ekstra behov for barneverntjenester på grunn av asylmottaket og tilflytting av familier til kommuner som trenger ekstra bistand. Det siste momentet trekkes også frem som en forklaringsfaktor for de andre samarbeidskommunenes relativt høye andel med barn under omsorg.

Barneverntjenesten sin høye medholdsprosent i fylkesnemnd og rett tyder derimot på at kriteriene i barnevernloven er til stede.

1.1.3 SAMARBEID MED BARN OG FORELDRE

Skal barneverntjenesten gi god og riktig hjelp, må de lytte til og samarbeide med dem som skal hjelpes. Barnevernloven anbefaler også at barnevernet inngår samarbeid med brukerorganisasjoner som representerer barn og foreldre.

Dalane barnevern har gode organisatoriske forutsetninger for å sikre barn og foreldres medvirkning, men gjennomgangen tyder på at barn og foreldres involvering er mangelfull, og at barnets mening vektes i for liten grad.

Noen eksempler: Undersøkelserapportene tyder på at det ikke er gjennomført samtaler med barn i 6 av 15 undersøkelser. I 50 prosent av de utvalgte tiltaksplanene ser det ikke ut til å at barn og foreldre har deltatt i utarbeidelsen av tiltaksplanen, og en tredjedel av evalueringene ser ut til å være gjort uten involvering av barn og foreldre. Dette er urovekkende. Involvering av brukerne i disse fasene er viktig både for å sikre målrettede og treffsikre tiltak, men og for å kunne danne et godt beslutningsgrunnlag for henleggelse eller iverksetting av tyngre tiltak.

Ansatte i Dalane barnevern gir uttrykk for at de er veldig opptatt av å snakke med barn og at de ønsker et godt samarbeid med foreldre. Brukerrepresentanter som er intervjuet, er noe delt i sin opplevelse av samarbeidet med barnevernet. Barna er mer fornøyde enn foreldrene. Alle foreldrene rapporterer at de har opplevd at de ikke får svar på det de spør om, og at de ikke har fått tilbud om hjelp etter omsorgsovertakelse av barna.

Dalane barnevern har et samarbeid med organisasjoner som representerer barne- og foreldreperspektivet, men dette er i hovedsak på ledernivå. Etter vår vurdering har barnevernet mye å hente på å også involvere barnevernkonsulentene i dette samarbeidet. Vi tror en aktivisering av denne type samarbeid vil gi barneverntjenesten en gevinst både ifm. ivaretagelsen av brukerperspektivet og i utviklingen av egen organisasjon.

1.1.4 VERTSKOMMUNESAMARBEIDET

Vertskommunesamarbeidet er formalisert gjennom en egen Rådgivende referansegruppe for Dalane barnevern. Hensikten med denne gruppen er å gi de deltakende kommunene nødvendig styringsinformasjon, og en mulighet til å kunne påvirke utviklingen av barneverntjenesten.

Intervjuene tyder på at Sokndal og Lund kommune opplever samarbeidet i referansegruppen veldig forskjellig. Sokndal og Eigersund er stort sett fornøyde med samarbeidet seg imellom. Sokndal opplever at møtene er relevante, at de blir hørt, og at Eigersund møter godt forberedt. Lund kommune er mer misfornøyde med møtene. De mener at de ikke får den økonomiske styringsinformasjonen de trenger, og at de ikke blir lyttet til når de kommer med innspill.

Lund erkjenner svakheter i den interne kommunikasjonen, noe som kan ha innvirket på deres opplevelse av informasjonsflyt og samarbeid i referansegruppen. Likevel mener de at barnevernet ikke har fulgt dem tilfredsstillende opp. Kommunikasjon inn mot kommunen når ikke nødvendigvis kommunedirektør, her trenger de bedre hjelp fra barnevernet.

Eigersund ønsker å forstå og imøtekomme Lund med å gi den informasjonen de oppfatter at samarbeidskommunen ber om, men uttrykker at de tidvis har problemer med å forstå hvilken type informasjon samarbeidskommunene savner.

Kjernen i kommunikasjonsutfordringene ser ut til å være den økonomiske rapporteringen. Både Lund og Sokndal ønsker bedre økonomiske prognoser for kommende budsjettperiode, slik at de kan planlegge for dette.

1.2 ANBEFALINGER

Vi anbefaler Dalane barnevern å

- sikre en bedre involvering av barn og foreldre i enkeltsaker
- sørge for at de ansatte blir delaktige i samarbeidet med brukerorganisasjoner som representerer barn og foreldre.
- ha en langsiktig ambisjon om å redusere andelen plasseringer utenfor hjemmet. Tidlig innsats vil være et viktig virkemiddel her.

Vi anbefaler Eigersund kommune å

- gå i dialog med de to samarbeidskommunene om hvordan dagens økonomiske rapportering kan forbedres, og hva som kreves for å få til denne forbedringen.

RÅDMENN OG KOMMUNEDIREKTØRS KOMMENTAR

EIGERUND KOMMUNE

Rådmannen vil takke Rogaland Revisjon for en grundig og god forvaltningsrevisjon.

Funnene som presenteres i rapporten samsvarer i stor grad med kommunens vurdering av dagens situasjon. Alle læringspunktene vil bli fulgt opp i det videre innenfor systemet som er etablert og som stadig forbedres. Rådmannen ser det som en fordel om også revisjonen kunne bistå årlig i en overordnet risikovurdering, for eksempel som del av tilstandsrapporten. På den måten kan man sikre en kunnskapsbasert prioritering av systemtiltak i forpliktende handlingsplaner.

Dalane barnevern har i perioden 2015-2020 arbeidet systematisk for å sikre overholdelse av lovpålagte frister og plankrav, herunder frister for saksbehandling, utarbeidelse av tiltaksplaner og omsorgsplaner, tilsyn og oppfølging av fosterhjem samt kvartalsvis evaluering.

Dalane barnevern har nå over tid vært i en situasjon der denne type formelle lovkrav overholdes, og gode strukturer er etablert. Kommunene i barnevernsamarbeidet ønsker å videreutvikle kvaliteten i tjenesten, og Dalane barnevern har derfor utarbeidet en kvalitetsplan for tjenesten i forkant av- og parallelt med forvaltningsrevisjonen. Kvalitetsplanen ses i sammenheng med forberedelse til ny barnevernlov og barnevernsreform som iverksettes i 2022. Kvalitetsplanen er pt til høring i deltakerkommunene, hos samarbeidspartnere i regionen samt brukerforeningene Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF), Forandringsfabrikken og Landsforeningen for barnevernsbarn (LBF). De fire satsningsområdene som foreslås i planen er

1. Forsvarlig barnevern
2. Kompetanse i barnevernet
3. Samarbeid med barn og foreldre
4. Tverretatlig samarbeid

Under det enkelte satsningsområde omtales mål, kjernekomponenter og kjennetegn på god praksis.

Kvalitetsplanen er ment å gi retning til utviklingsarbeidet i Dalane barnevern. Når planen er vedtatt vil det bli utarbeidet en handlingsplan som angir når og hvordan en skal jobbe for å nå målene under det enkelte innsatsområde. Samarbeidspartnere som vil være en del av utviklingsarbeidet vil bli invitert inn i utformingen av handlingsplanen.

Rådmannen vurderer at anbefalingene i Forvaltningsrapporten støtter opp om forslagene i kvalitetsplanen.

1. Anbefalinger til Dalane barnevern:

Anbefaling om å sikre en bedre involvering av barn og foreldre i enkeltsaker: Dalane barnevern har en tydelig ambisjon om å oppfylle barn og foreldres rett til medvirkning, og temaet går som en rød tråd gjennom kvalitetsplanen. Selv om administrasjonen og barneverntjenesten har vært klar over at tjenesten har et forbedringspotensiale på dette området, hadde en håpet at en var kommet noe lenger enn det funnene i rapporten tilsier. Dalane barnevern tar med seg innspillene som gis i rapporten, herunder behov for grundigere og mer presis dokumentasjon

knyttet til når barn og foreldre har medvirket, deres syn i saken og hvordan dette er vektet, samt behov for tiltak som sikrer at rutiner og føringer følges opp.

Anbefaling om å ha en langsiktig ambisjon om å redusere andelen plasseringer utenfor hjemmet. Tidlig innsats vil være et viktig virkemiddel her. Som framgår av rapporten har Dalane barnevern en relativt høy medholdsprosent i fylkesnemnda og de påfølgende rettsinstansene. Dette er en indikasjon på at er de rette sakene som blir begjært inn til fylkesnemnda. I forbindelse med forberedelsene til barnevernsreformen jobber Eigersund kommune bla med styrking av tidlig innsats og familiestøttende tiltak utenfor barnevernet. I forlengelsen av dette vil også Dalane barnevern fokusere på (videre)utvikling av gode hjemmebaserte tiltak til bruk i komplekse barnevernssaker. Intensjonen med dette er i tråd med intensjonene i reformen, herunder den langsiktige ambisjonen om å redusere andelen plasseringen utenfor hjemmet.

Anbefaling om å sørge for at de ansatte blir delaktige i samarbeidet med brukerorganisasjoner som representerer barn og foreldre: I kvalitetsplanen pekes det på samarbeid med brukerorganisasjoner, bla foreslås det at erfaringskonsulent(er) tas inn i Dalane barneverns Kvalitetsutvalg. Dalane barnevern og administrasjonen vil iverksette tiltak for å sørge for at ansatte blir mer delaktige i samarbeidet med brukerorganisasjoner.

2. Anbefalinger til Eigersund kommune

Anbefaling om å gå i dialog med de to samarbeidskommunene om hvordan dagens økonomiske rapportering kan forbedres, og hva som kreves for å få til denne forbedringen: De tre kommunene som inngår i Dalane barnevern har en felles interesse av å gi gode tjenester til barn, ungdom og familier i regionen, både utenfor barnevernet (tidlig innsats i den enkelte kommune), i barnevernet og i samarbeid mellom barnevern og andre tjenester.

Eigersund kommune ønsker videre dialog om samarbeidskommunenes informasjonsbehov velkommen, og har startet en prosess i forhold til dette.

Med vennlig hilsen

Gro Anita Trøan
Rådmann

Eivind Galtvik
Kommunalsjef kultur og oppvekst

LUND KOMMUNE

Formålet med revisjonen har vært å vurdere hvordan Dalane barnevern sikrer brukermedvirkning og samarbeid med barn og foreldre. Lund kommune mener at et bedre samarbeid mellom barnevern og kommune også er en viktig innsatsfaktor i dette bildet.

Samarbeid og kontakt mellom kommunen er viktig dersom en skal kunne gi tidlig og bedre hjelp til barna der de bor. Nærhet til tjenestene, kunnskap og kjennskap til barnet/foreldrene og tjenestetilbud i kommunen er derimot ikke vurdert i rapporten. Det reageres derfor på at manglende satsning på tidlig innsats blir referert til som en av forklaringene på høye barneverntall i Lund. Av rapporten framstår det også noe uklart om antall enslige mindreårige og etterslep som følge av asylmottak og omsorgssvikt i barnerike familier er hypotese eller faktabaserte årsaksforklaringer på plasseringen utenfor hjemmet. Revisjonen kunne med fordel behandlet spørsmål knyttet til Sana asylmottak og de utfordringer som følger med dette. Lund kommune har opparbeidet særlig kompetanse knyttet til kulturforskjeller, traumebevisst omsorg m.v, som kan nyttiggjøres innen barnevern.

Kommunedirektør finner det svært alvorlig at barnevernet ikke har snakket med barna i flere av sakene. Det bekymrer!

Dalane barnevern er en topptung organisasjon med mange ledernivå i forhold til antall barnevernkonsulenter. Det stilles derfor spørsmål til ytterlig styrking av tjenesten nå i 2020.

Revisjonen viser til at utskiftninger på ledernivå i Lund kommune, har vært krevende. Kommunedirektør erfarer derimot en kvalitetsforbedring da ny helse- og omsorgssjef har barnevernerfaring.

Lund kommune kjenner seg ikke igjen i at det er et godt samarbeid med barnevernet i enkeltsaker.

Videre reageres det på uttalelse om at det er liten barnevernforståelse på alle nivå i Lund kommune.

Det skrives i rapporten at kommunikasjonen inn mot kommunen ikke nødvendigvis når kommunedirektør. Slik vi ser det, når det ikke engang kommunalsjefene, som er de som har bruk for informasjonen.

Revisjonens anbefaling om å ha en langsiktig ambisjon om å redusere andel plasseringer utenfor hjemmet mener vi er for defensivt. Dette må prioriteres nå.

Kommunedirektør håper at revisjonen kan bidra til løsninger på samarbeid som kan resultere i at kommunens eget familieteam kan iverksettes som tiltak før barneverntjenesten konkluderer med sine tiltak. Videre at Lund kommune umiddelbart kan bli varslet når et barn blir plassert i fosterhjem.

Dette mener vi er viktig for et helhetlig perspektiv på barneverntjenesten.

Vennlig hilsen

Siv Kristin Egenes
Kommunedirektør

SOKNDAL KOMMUNE

Uten å ha noe fagkunnskap om det barnevernfaglige vil jeg likevel driste meg til å si at det vil være positivt slik rapporten fremstiller det, at økt vekt på barnets meninger bør tilstrebes.

Barnevernet er en av tjenestene til kommunene som koster mye pr bruker.

En endring i antall brukere og tjenesteinnsatsen til den enkelte bruker vil fort bety betydelige mer/mindre utgifter.

Så er det ikke alltid at det er mulig å styre kostnadene, men informasjon, prognoser og antagelser ved jevne mellomrom i løpet av året er nødvendig.

Det bør derfor være mulig å lage en rutine kommunen i mellom for hvordan prognoserapporteringen bør foregå.

Lars-Arne Oldernes

Rådmann Sokndal kommune

2 INNLEDNING

Formålet med barnevernloven er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstsvilkår, jf barnevernloven § 1-1

Dagens barnevernlov, Lov om barneverntjenester av 1992, ble forberedt på 1980-tallet og trådte i kraft 1. januar. 1993. Etter dette har det skjedd en betydelig rettslig utvikling i form av et styrket menneskerettighetsvern for barn, foreldre og andre familiemedlemmer. Dette har ført til flere endringer og tilføyinger i loven, som videre er presisert av forskrifter og rundskriv. Barnevernloven med forskrifter, rundskriv og andre presiseringer gjør loven komplisert og lite oversiktlig og derav utfordrende å forstå.

Som et resultat av dette ble det i 2014 blant annet oppnevnt et Barnevernsløvsutvalg som fikk i oppgave å foreta en teknisk, språklig og strukturell gjennomgang av loven, da med oppmerksomheten rettet mot å styrke rettsikkerheten for barn, samt skape et mer tilgjengelig og forståelig regelverk. Barnevernsløvsutvalgets forslag til ny barnevernlov *NOU 2016:16 Ny barnevernlov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse* ble lagt ut til høring i 2017. Flere av utvalgets forslag er fulgt opp gjennom lovendringer som trådte i kraft juli 2018 og juni 2020. Barnevernloven er nå en rettighetslov for barn, noe som fremhever at det er barnet som er hovedpersonen i barnevernssaker. Videre kan nevnes at kjærlighet er inntatt i formålsbestemmelsen, barns medvirkning er styrket og oppfølging av barn og foreldre er tydeliggjort og presisert. Barneverntjenestens dokumentasjonsplikt er økt, herav med oppmerksomhet mot barns involvering og barneverntjenestens vektning av mottatt informasjon.

Som en oppfølger av *NOU 2016:16* ble det i april 2019 sendt ut nytt forslag til ny lov. Dette forslaget viderefører grunnstammen i dagens lov, regulerer de samme områdene og bygger på de samme grunnprinsippene. Det er i forslaget lagt stor vekt på at ny barnevernlov skal være mer tilgjengelig for brukerne og et bedre faglig verktøy for barneverntjenesten og andre aktører i barnevernet. De materielle endringene som foreslås dreier seg om hovedtema:

- Styrking av barneperspektivet
- Et mer tidsriktig regelverk
- Økt vekt på forebygging og tidlig innsats
- Bedre rettssikkerhet for barn og foreldre

Barnets beste er og skal fortsatt være det overordnede hensynet i barnevernet.

Ny barnevernlov skal etter planen behandles i Stortinget våren 2021.

Parallelt med lovarbeidet i 2016 vedtok Stortinget i juni 2017 barnevernsløvsreformen *Prop. 73L (2016-2017): Endringer i barnevernloven (barnevernsløvsreform)*. Dette betyr en styrking av kommunens ansvar både faglig og økonomisk. Oppgavene til det statlige barnevern blir tydeliggjort og kvalitets- og kompetansetiltak rettet mot kommunene skal prioriteres. Målet med barnevernsløvsreformen er å forebygge mer, bruke familie og nettverk mer, styrke kompetansen i barnevernet, øke samarbeidet mellom tjenesten i kommunen samt gi kommunene større frihet og ansvar.

Kompetansetiltak er iverksatt¹, men økonomiske endringer er ikke trått i kraft. De antas derimot å være på plass i 2022.

2.1 FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

Barneverntjenesten har lang tradisjon på rapportering av lovkrav til Fylkesmann. Rapporteringen omhandler i stor grad om kvantitet (antall meldinger, undersøkelser, barn med tiltak i hjemmet, barn med tiltak utenfor hjemmet), hvorav noen er definert som kvalitetsindikatorer. Her kan nevnes overholdelse av melding- og undersøkelsesfrist, oppfølging- og tilsyn med barn i fosterhjem, tiltaksplaner og evaluering av disse, hasteplasseringer og ansattes fagutdanning. Rapporteringen fra Dalane barnevern til Fylkesmannen for 2018 og 2019 tyder på god kontroll på melding- og undersøkelsesfrist, tiltaksplaner og evaluering av disse. Rapporteringen gir derimot ikke informasjon om barn og familiers opplevelse av kvalitet.

Intensjonen med prosjektet er å undersøke hva som ligger bak tallene. Vi retter søkelyset mot hvordan tjenesten legger til rette for brukermedvirkning og samarbeid med barn og foreldre, samt partenes opplevelse av praksis. Dette er knyttet opp mot lovendringer fra 2018, gjeldende involvering og samarbeid.

Formålet med prosjektet er å vurdere hvordan Dalane barnevern, i tråd med nye lovkrav, sikrer brukermedvirkning og samarbeid med barn og foreldre. Da med særskilt oppmerksomhet mot saker hvor det blir vurdert eller er besluttet nødvendig med tvangsvedtak.

Problemstillinger

- Hvordan er ressurssituasjonen sammenlignet med barneverntjenester i andre kommuner.
- Hvor mange barn har Dalene barnevern under omsorg sammenliknet med barneverntjenester i andre kommuner.
- Hvor høy andel vedtak fra fylkesnemnda blir behandlet i tingrett/lagmannsrett, og hva er utfall av disse sakene?
- I hvilken grad legger organiseringen og beslutningsprosesser til rette for samarbeid og involvering av barn og foreldre?
- Hvordan fungerer brukerinvolvering og samarbeid med barn og foreldre i praksis. I hvilken grad er det skille i brukerinvolvering og samarbeid i mindre alvorlige saker og i saker der det blir vurdert eller besluttet tvangsvedtak?
- Hvordan fungerer samarbeidet med andre tjenester i kommunen i forbindelse med konkrete tiltak rettet mot barnet.
- Hvordan ivaretar Eigersund kommune sin vertskommunerolle overfor samarbeidskommunene med tanke på rapportering og orientering administrativt og politisk.

¹ Barne- og likestillingsdepartementet: [Mer kunnskap – bedre barnevern, Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet](#).

2.2 REVISJONSKRITERIER OG METODE

Revisjonskriteriene er elementer som inneholder krav eller forventninger, og vil bli brukt til å vurdere funnene i de undersøkelser som gjennomføres. Kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området.

Rapporten bygger på intervjuer med 37 personer, herunder 16 fra barneverntjenesten, 3 fra rådmennenes ledergruppe i hver av kommunene, inkludert rådmenn i Eigersund og Sokndal og kommunedirektør i Lund, og 12 brukere (6 barn og 6 foreldre). Intervju av ansatte i barneverntjenesten er gjennomført i 4 gruppeintervjuer.

I prosjektet har det vært rettet særskilt oppmerksomhet mot saker hvor det blir vurdert eller er besluttet nødvendig med tvangsvedtak. Derfor har vi valgt å intervju seks foreldre som er blitt fratatt omsorgen. Vår erfaring er at det kan være utfordrende å få brukere i denne gruppen til å delta på intervju, spesielt dersom det går via barneverntjenesten. Utvelgelsen av foreldre til intervju er derfor gjort gjennom Organisasjonen for barnevernforeldre (OBF).

I løpet av prosjektet viste det seg at OBF blant annet rekrutterte intervjukandidater via Facebook-siden *Barnevernet vil vi ha fullstendig fjernet*.

Vi er ikke kjent med hvor mange av våre seks informanter som faktisk ble rekruttert fra denne gruppen.

Det er mulig at dette har gitt oss et utvalg foreldre som er mer negative til barneverntjenesten enn gjennomsnittsbrukeren, men det vet vi ikke. Det bør i den forbindelse legges til at to av brukerne som er intervjuet er svært fornøyde med barneverntjenesten i dag. Dette viser at de seks informantene ikke er ensidig negative til barneverntjenesten, men at de totalt sett gir et nyansert bilde.

Samtidig er seks foreldre et lite utvalg av alle de foreldrene som får oppfølging fra barneverntjenesten. Det er vanskelig å si noe sikkert om hvor representative de er for den samlede brukermeningen, men de gir et bilde av den.

For å styrke brukerperspektivet har vi også intervjuet seks ungdommer i alderen 13-18 år. Disse er valgt tilfeldig ut fra barnevernets klientliste, og representerer ulike faser i en barnevernssak. Tre av barna er hjemmeboende, hvorav det ene har bodd utenfor hjemmet for en periode. Ett barn bor i institusjon, ett i fosterhjem og en ungdom får oppfølging i hybel som etterverntiltak.

For tidsrommet 2017-2020 er det gjennomgått:

- 15 undersøkelsesrapporter i aldersgruppen 6-14 år, med tilknyttede journalnotat
- 34 tiltaksplaner
- 59 evaluering av tiltak

Undersøkelsesrapportene er grunnlaget for barnevernets beslutning, og det forventes derfor at barnets synspunkter er synliggjort her. Samtidig er det ønskelig å understreke at fagsystemet gir mulighet for å dokumentere involvering av barn på ulike steder i fagprogrammet. Etter vår vurdering er det likevel viktig at barnets synspunkter er tydeliggjort i de mest sentrale dokumentene.

Videre er det hentet ut en rekke nøkkeltall på området og et stort antall dokumenter er gjennomgått. Gjeldende deskriptive problemstillinger brukes sammenlikning med andre kommuner som tjenesten i tidligere gjennomganger er sammenliknet med. I dette tilfellet Time og Hå da de er brukt ved andre gjennomganger.

Avgrensning. Ved gjennomgangen av undersøkelser og vedtak er det i all hovedsak sett på dokumentasjon av barnets stemme og vektning av denne. Gjeldende tiltak og evaluering av tiltak er både barn og foreldres involvering og medvirkning sentralt.

Samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å besvare prosjektets formål og de problemstillinger kontrollutvalget vedtok.

3 KORT OM ORGANISERING

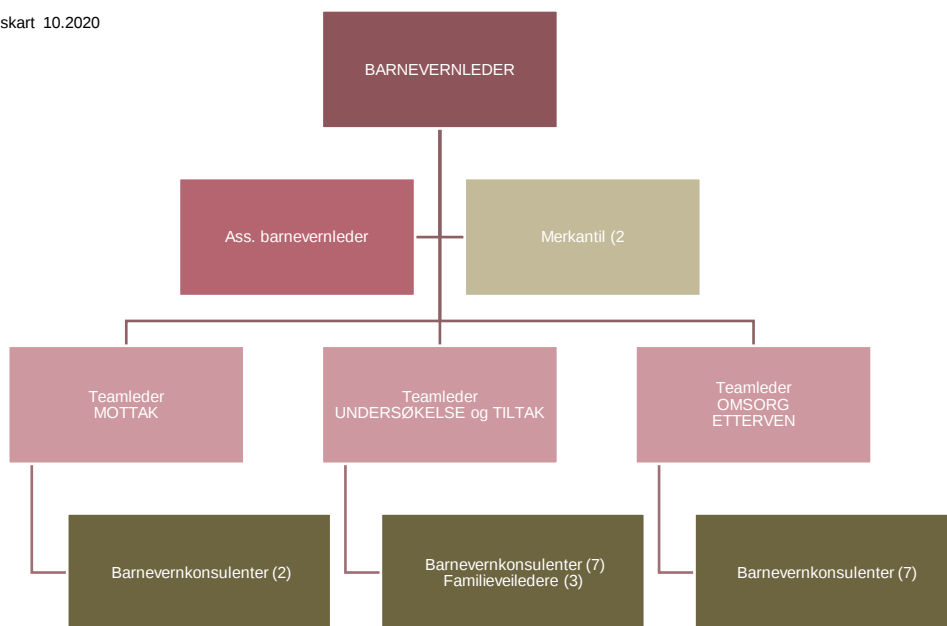
Dalane barnevern er en interkommunal tjeneste som består av Eigersund, Lund og Sokndal kommune, der Eigersund er vertskommune. Tjenesten er organisert under tjenesteområdet Kultur og oppvekst i Eigersund og ledes av barnevernleder.

I tråd med vertskommuneavtalen er det opprettet en Rådgivende referansegruppe² til tjenesten. Denne er sammensatt av representanter fra de 3 samarbeidskommunene.

Dalane barneverns interne organisering ble i 2018 endret fra mottaksteam, barneteam, ungdomsteam og tiltaksteam, til dagens mottaksteam, undersøkelse- og tiltaksteam, og omsorg- og ettervernteam. Endringen ble gjort for å sikre bedre arbeidsflyt, samt få muligheten til å omgjøre en av de tidligere teamlederstillinger til assisterende barnevernlederstilling. Barneverntjenestens ledergruppe består i dag av barnevernleder, assisterende barnevernleder og 3 teamledere. Teamlederne har personal- og faglig veiledningsansvar for ansatte i sitt team. Med unntak av 3 familieveiledere og to administrative stillinger, er øvrige ansatte barnevernkonsulenter. Tjenesten hadde i 2019 totalt 27 årsverk.

² Ref. vertskommuneavtalen punkt 10: *Rådgivende referansegruppe /evaluering. Rådmennene i deltakerkommunene, eller de rådmennene oppnevner, utgjør den rådgivende referansegruppen for det regionale barnevernsamarbeidet. Den rådgivende referansegruppen konstituerer seg med og ledes av levekårssjef i vertskommunen. Barnevernleder fungerer som sekretær for gruppen og kaller inn til minst 2 årlige møter. Vertskommunen skal på et tidlig tidspunkt uoppfordret orientere den rådgivende referansegruppen om endringer i vertskommunen som kan påvirke det interkommunale barnevernsamarbeidet. Situasjonen skal drøftes med deltakerkommunene. Deltakerkommunenenes syn i saken skal følge saken i den videre beslutningsprosessen i vertskommunen. Vertskommunen skal så langt råd ta hensyn til merknader og innspill fra deltakerkommunene.*

Den rådgivende referansegruppen evaluerer samarbeidet løpende. Etter fire år skal den rådgivende referansegruppen evaluere det regionale barnevernsamarbeidet for deltakerkommunene.

4 RESSURSSITUASJON

4.1 INNLEDNING

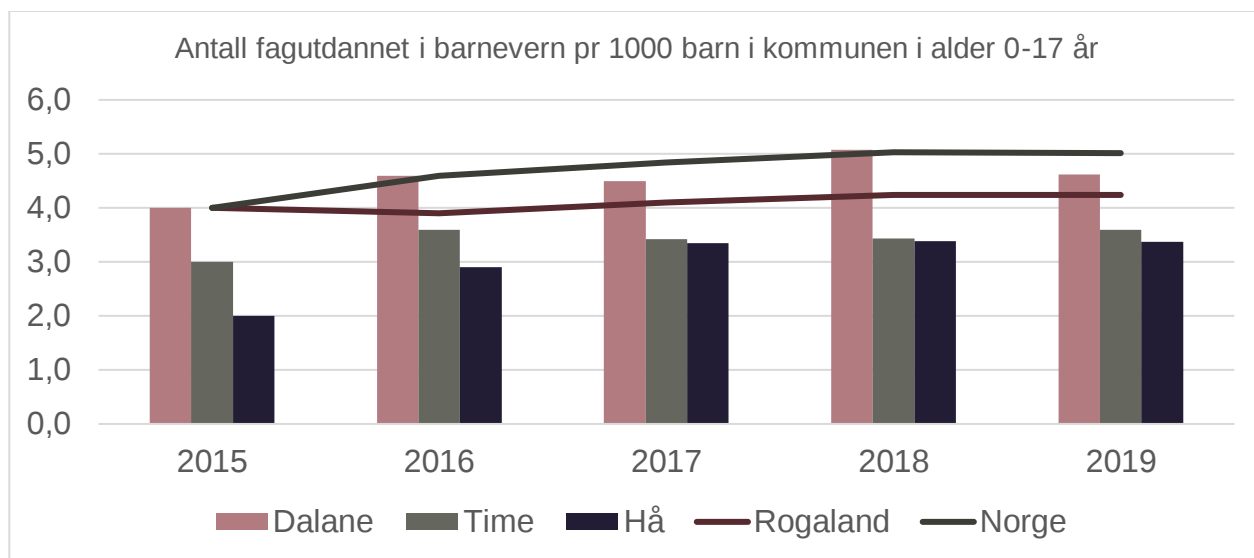
Føring: I vertskommuneavtalen som ble inngått i 2011 legges det til grunn en bemanningsnorm på totalt 3 faste årsverk (3,2 inkl. prosjektstillinger) per 1000 barn. Dette tilsvarte den gang landsgjennomsnittet som var 3,1 årsverk per 1000 barn.

Det er i avtalen en intensjon om at bemanningen etter 2008 bør være på nivå med å ivareta en forsvarlig drift³.

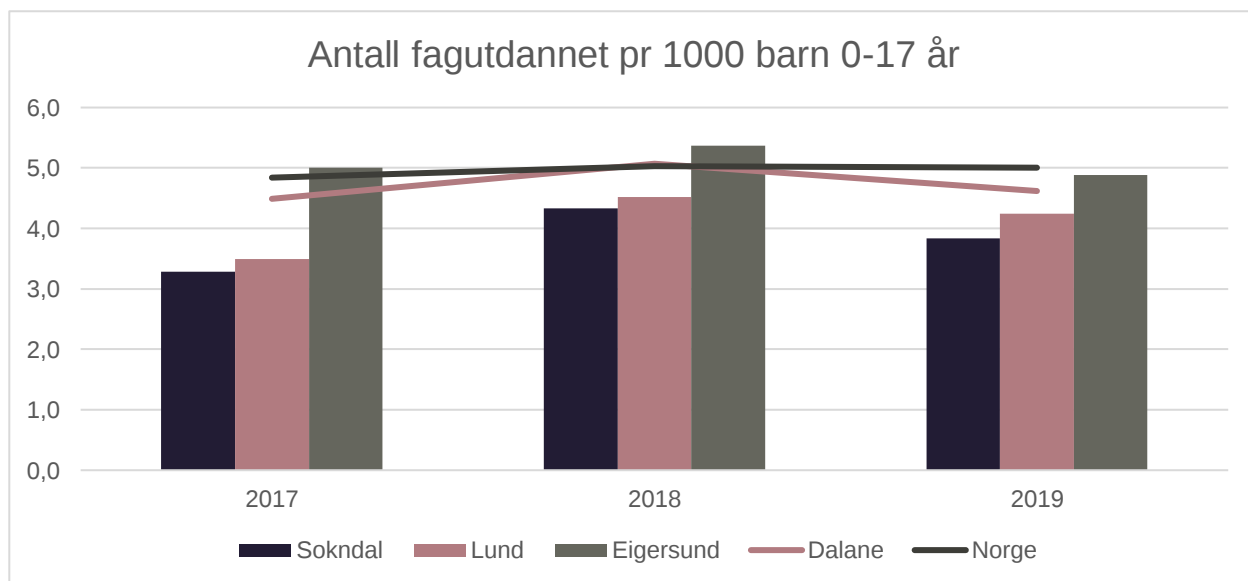
³Ref. vertskommuneavtalen punkt 6, første og siste avsnitt : *Personale. Alt personalansvar for ansatte i samarbeidet tillegges vertskommunen. Kommunene går inn i samarbeidet med følgende bemanningsnorm: Innbyggertallene er pr. 01.01.11. Landsgjennomsnittet for bemanning pr. tusen barn var i 2009 på 3,1 årsverkFølgende intensjon legges til grunn vedr. framtidig bemanning: Barneverntjenesten i Dalane bør ha en bemanning på nivå med landsgjennomsnittet med tanke på å sikre forsvarlig drift.*

4.2 ANDEL FAGUTDANNEDE

I 2019 hadde Dalane barnevern færre fagutdannede enn landssnittet, men over fylkessnittet. Bemanningen er derimot betydelig høyere enn nabokommunene på Jæren.

Figuren under viser samarbeidskommunenes hver for seg, sammenlignet med landssnittet. Den gir også et bilde av hvor mange stillinger den enkelte kommune i samarbeidet har lagt i inn i tjenesten.

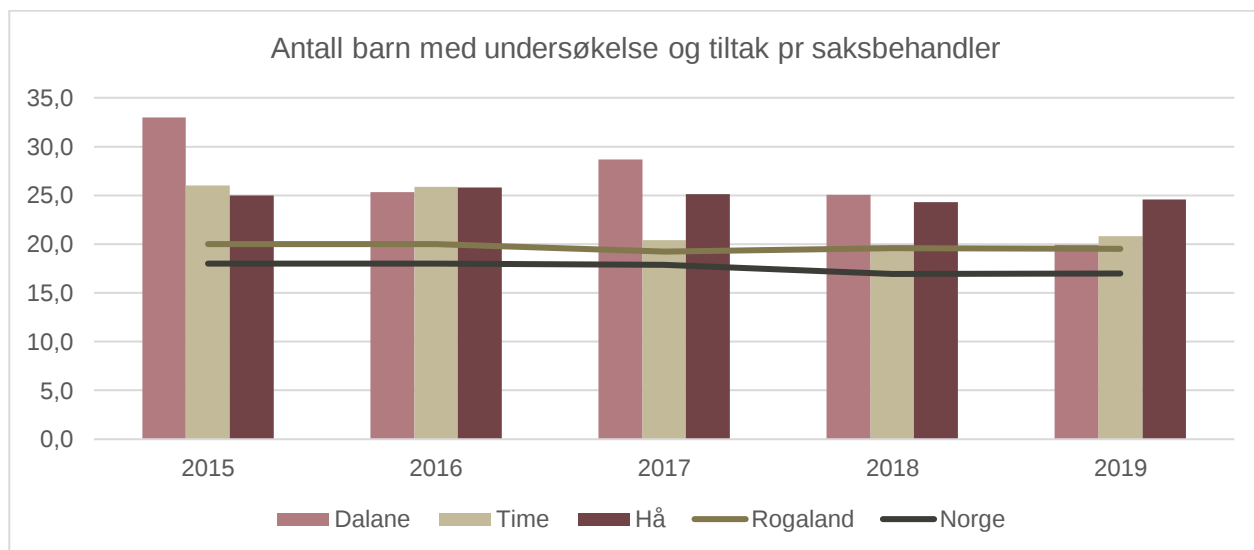

Vi ser at bemanningen i Eigersund kommune er på nivå med landssnittet de tre siste årene, mens bemanningen i Lund og Sokndal er betydelig lavere.

En **høy andel med fagutdanning** trenger imidlertid ikke å gjenspeile den faktiske ressurs situasjonen i tjenesten. Indikatoren her bør derfor ses i sammenheng med både tiltak og undersøkelser per årsverk, samt antall barn med behov for bosted utenfor hjemmet i kortere eller lenger periode i løpet av året.

4.3 SAKSMENGDE PER SAKSBEHANDLER

Figuren under viser barneverntjenestens saksmengde (i kvantitativ forstand) opp mot saksbehandlerressurser.

Figuren viser en kraftig nedgang i antall saker per saksbehandler i Dalane barnevern – og i 2019 ligger Dalane på nivå med Rogaland, men over landssnittet⁴.

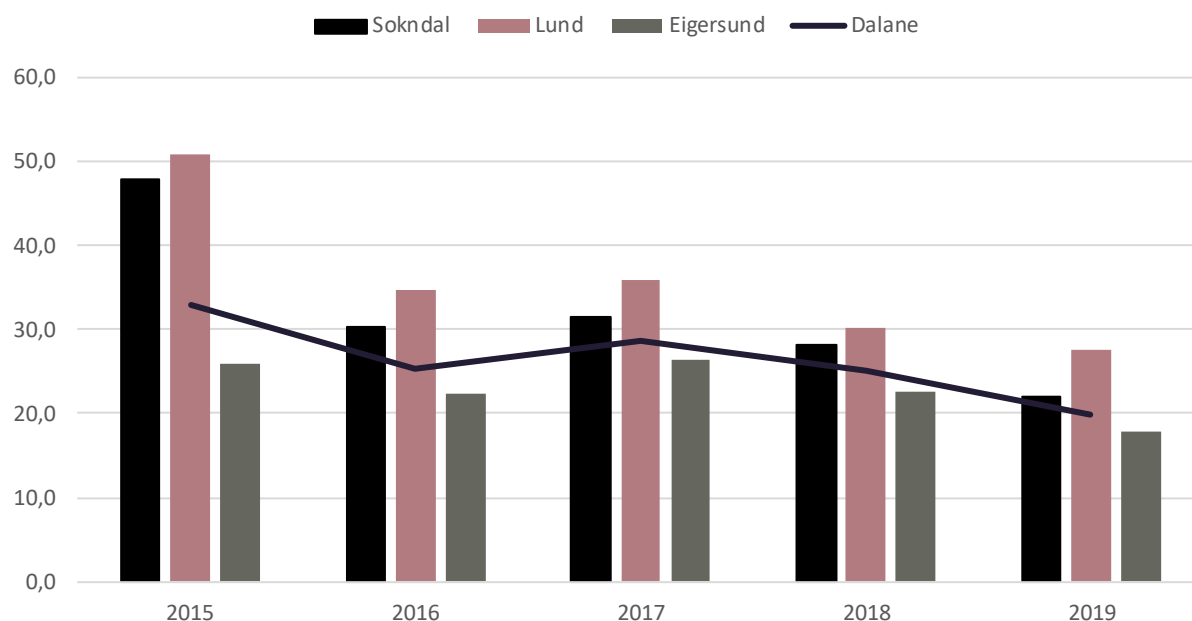
I referansegruppemøte den 15.08.19 informerte barnevernleder om at tilføring av stillinger var en forutsetning for å få en forsvarlig og stabil drift. Samme vurdering ble gjort av eksternt innleid firma i 2019 (se [vedlegg](#)).

4.4 SAKSMENGDE PER SAKSBEHANDLER DERSOM KOMMUNENE HADDE DRIFTET BARNEVERNEN ALENE

I vertskommuneavtalen for Dalane barnevern er det en fast ressursfordelingsnøkkel ut fra antall barn mellom 0-17 i den enkelte kommunen. I praksis blir ressursene fordelt etter det faktiske antallet saker. Er det eksempelvis mange saker i Lund eller Sokndal et år, vil interne ressurser i tjenesten bli mobilisert til å håndtere disse. I figuren under viser vi antall barn med undersøkelse og tiltak per saksbehandler dersom kommunene skulle driftet barneverntjenesten alene.

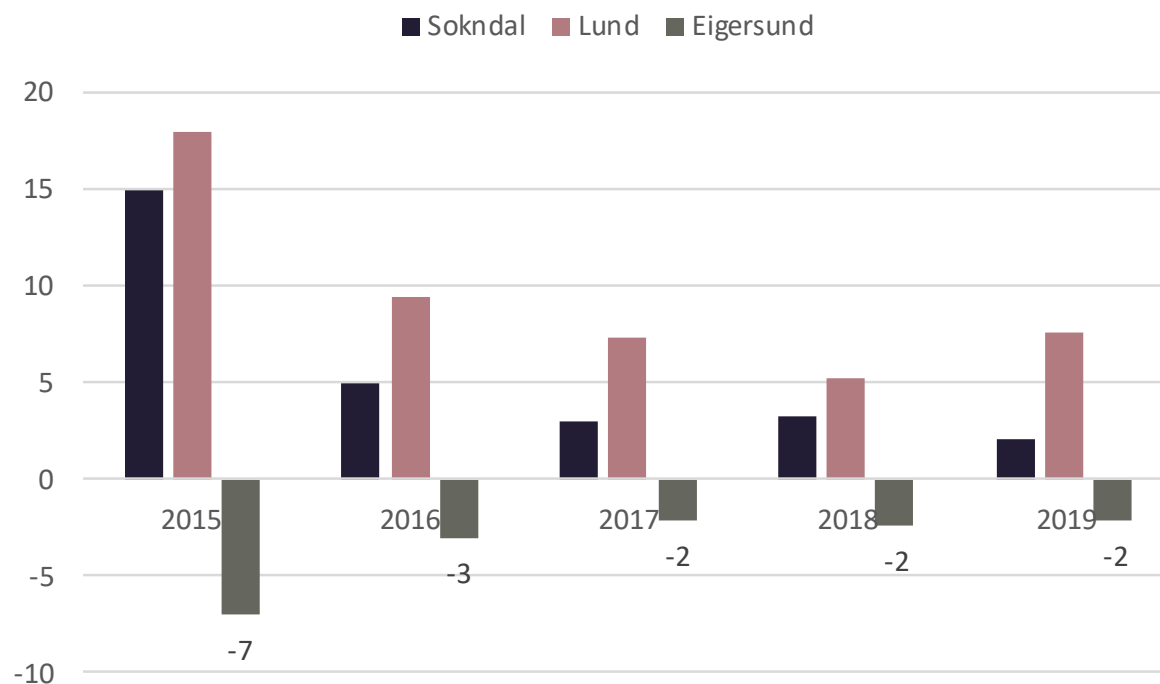
⁴ Det gjøres oppmerksom på at dette er tall hentet ut før økonomiplan 2020, hvor Eigersund kommune har lagt inn en styrking av barneverntjenesten med 2 årsverk. Vi vet selvsagt heller ikke hvordan utviklingen har vært i sammenligningskommunene i 2020.

Antall barn med undersøkelse og tiltak pr saksbehandler

Kort oppsummert innebærer dette at Lund og Sokndal er de to kommunene som kommer best ut av samarbeidet med tanke på saksmengde. De siste fem årene har Sokndal og Lund i gjennomsnitt hatt henholdsvis knappe seks og ti saker mer enn Dalanesnittet, mens Eigersund har hatt drøyt tre saker mindre enn snittet.

For å gjøre dette mer forståelig illustreres dette i figuren under. Nullpunktet i figuren er gjennomsnittet for Dalane. Her blir forskjellene tydeligere. Sokndal og Lund har gjennomgående flere saker enn Dalanesnittet, mens Eigersund har færre. Det ser imidlertid ut til at forskjellene mellom de tre kommunene blir stadig mindre.

4.5 VURDERING OG KONKLUSJON

Bemanningen i Dalane barnevern har de siste fem årene blitt noe styrket, men er i 2019 fortsatt under landssnittet og derav også under intensjonen i verskommuneavtalen. For 2019 har vi beregnet dette til å utgjøre en underbemanning på 1,9 årsverk.

I 2020 er Dalane barnevern imidlertid tilført to nye årsverk som dekke opp dette. Dermed vil Dalane barnevern befinne seg på landssnittet, forutsatt at landssnittet ikke endrer seg i 2020.

Når det gjelder Dalane barnevernssaksmengden, målt i antall barn med tiltak og undersøkelser per saksbehandler, er denne kraftig redusert. I 2019 ligger Dalane på nivå med Rogaland, men over landssnittet.

Vertskommuneavtalen angir ressursfordelingsnøkkel ut fra antall barn mellom 0-17 i den enkelte kommunen, men i praksis blir interne ressursene fordelt etter det faktiske antallet saker. De siste fem årene har dette kommet Sokndal og Lund til gode. Begge kommunene ville hatt en betydelig høyere saksmengde per saksbehandler dersom de hadde driftet barnevernet alene. For Eigersund er bilde motsatt. De ville hatt noe færre barn per saksbehandler enn det de har i dag.

Samtidig ser vi at forskjellene mellom kommunene blir mindre.

5 BARN UTENFOR HJEMMET

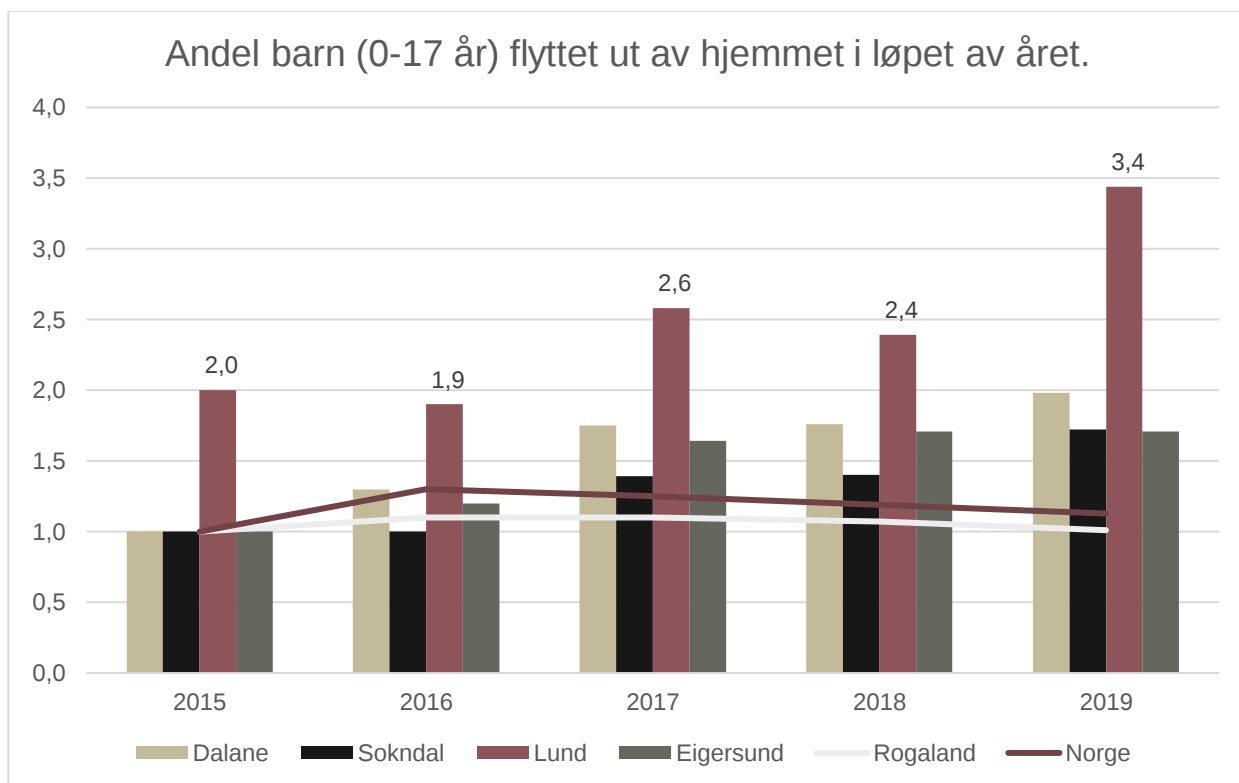
5.1 INNLEDNING

Barnevernloven gir adgang til å flytte barn og unge ut av hjemmet, med og uten foreldre og barns samtykke, både midlertidig og mer langsiktig. Tallene vi presenterer i denne delen gir et innblikk i hvor stor andel av kommunenes barnebefolkning (0-17 år) som er flyttet ut av hjemmet i løpet av året. Det betyr omsorgsovertakelser i form av frivillige/ikke frivillige plasseringer over kortere eller lenger periode. Bostedsalternativene er fosterhjem, institusjon og bolig med oppfølging.

Barnevern er en av flere kommunale instanser som jobber for å bedre situasjonen til utsatte barn og unge. Lav andel barnevernssaker blir ofte forklart med at kommunen arbeider aktivt med forebygging og derav løser problemer før det blir en barnevernssak, eller fordi andre instanser gir bistand som tilsvarer barnevernets hjelpetiltak. Høy andel kan på den andre side indikere et manglende tiltaksapparat på lavterskelnivå, noe som tvinger fram en lav terskel for barneverntiltak. Utgifter til forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste pr innbygger 0-17 år og utnyttelse av disse ressurser *kan* derfor gjenspeile kommunens barnevernsstatistikk.

5.2 ANDEL BARN FLYTTET UT AV HJEMMET

I figuren under viser vi andelen barn i Dalane som er plassert utenfor hjemmet de siste årene.

5.3 VURDERING

Det har vært en fordobling av andelen barn som er plassert utenfor hjemmet i Dalane, fra én til to prosent, i tidsrommet 2015 til 2019. Snittet i fylket har i samme periode ligget nokså uendret på rundt en prosent.

Vi ser at det har vært en vekst i alle Dalane-kommunene, men at veksten har vært størst i Lund. Andelen plasseringer utenfor hjemmet ligger i 2019 på 3,4 prosent, noe som er svært høyt.

Det er vanskelig å si noe sikkert om hva som er årsaken til denne veksten og hvorfor andelen i Lund er så mye høyere enn i de andre kommunene. Variasjonen mellom kommunene kan ha flere forklaringer og bør derfor ses opp mot tiltaksporteføljen på hjelpetiltaksområdet og ikke minst hvordan det jobbes tidlig innsats og forebygging i kommunene. Også de andre tidlig innsats tjenesters forståelse av barneverntjenestens mandat og oppgaver vil her spille inn.

Vi har sett nærmere på mulige bakgrunnsvariabler (se [vedlegg](#)) som kan bidra til å forklare økningen i plasseringer utenfor hjemmet i Dalane; utdanningsnivå, andelen lavinntektsfamilier, andelen enslige forsørgere. Ingen av disse variablene ser ut til å alene kunne forklare den sterke økningen.

I intervjuene pekes det på et knippe andre forklaringer: Lund og Sokndal er begge kommuner med rimelige boliger og mange tilflyttere, blant annet familier som trenger bistand fra kommunen.

Forklaringer på Lund sin høye andel: Det pekes på at Lund har et etterslep av saker fra tiden kommunen ikke hadde en velfungerende barnevernstjeneste, det vil si før

vertskommunesamarbeidet⁵. I tillegg er det flere som mener at Lund har satset for lite på tidlig innsats og forebyggende tiltak. En annen del av forklaring er at kommunen fram til nylig, hadde asylmottak og som følge av det har bosatt enslig mindreårige som inngår i barnevernets statistikk gjeldende barn under omsorg.

En annen mulig forklaring er tidligere ustabilitet og høy turnover i barneverntjenesten, noe som kan ha svekket den samlede oppfølgingen av familiene.

Det finnes ingen anbefalt standard på fordeling av barn som mottar hjelp i hjemmet og hvor mange som bør motta hjelp i form av flytting ut av hjemmet. Lavt antall plasserte barn er derav ikke ens betydning god kvalitet, eller høy andel dårlig kvalitet. Barneverntjenesten sin innsats/tiltak styres av en vurdering av det enkelte barns beste.

Uansett hva forklaringene er, kan det se ut til at det er behov for den høye andelen plasseringer utenfor hjemmet i Dalane. Som vi skal se i avsnittene under, får barnevernet medhold i de fleste sakene som er behandlet i fylkesnemnda. Dette viser at fylkesnemnda mener at kriteriene for plasseringer er til stede.

6 VEDTAK I FYLKESNEMND, TINGRETT OG LAGMANNSRETT

6.1 INNLEDNING

Det er fylkesnemnda og øvrig rettsapparat som avgjør hvorvidt et barn skal under offentlig omsorg eller ikke. Begjæring/beslutning om å fremme sak om omsorgsovertakelse gjøres av barneverntjenesten, som i dette er ansvarlig for å belyse alle sider ved saken.

Disse bestemmelser gjelder alle tvangsvedtak, med unntak av vedtak om hasteflytting, som krever en akutt beslutning. Slike vedtak kan fattes av barnevernleder, men skal sendes fylkesnemnda umiddelbar etter iverksetting. Fylkesnemnda skal da, om mulig innen 48 timer, avgjøre om vedtaket skal opprettholdes eller oppheves.

Parter i en fylkesnemndssak er biologiske foreldre, barn over 15 år og offentlig part/kommunen/barneverntjenesten. Fylkesnemnda kan i noen tilfeller oppnevne også andre viktige i saken som part, eksempelvis fosterforeldre, eller partner til biologisk mor/far som over tid har fungert som barnets forelder.

Alle vedtak fra fylkesnemnda kan av partene i saken ankes/klages inn til tingretten. Anker utover tingretten følger vanlig sivilrett.

⁵ Se for eksempel [Tilsynsrapport](#) fra Fylkesmannen og Helsetilsynet i Rogaland fra 2008

6.2 FYLKESNEMNDA

Saker kan bli brakt inn for fylkesnemnda etter barneverntjenesten sin beslutning, men også etter krav fra privat part. Sistnevnte omhandler i all hovedsak krav om tilbakeføring/oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse eller krav om mer/mindre samvær. Privat part har blant annet anledning til å be om tilbakeføring av omsorgen ett år etter vedtak om omsorgsovertakelse, jf barnevernloven §4-21⁶. Dette betyr at alle saker som blir behandlet i nemnda ikke nødvendigvis er etter beslutning fra barneverntjenesten.

I perioden 2017-2019 er 7 av totalt 69 saker fra Dalane barnevern fremmet etter krav fra privat part.

Ikke alle saker som blir fremmet for fylkesnemnda, blir behandlet. Dersom barneverntjenesten sammen med private parter finner løsninger som ivaretar barnets beste uten å gå til nemnda, (mindre inngripende tiltak) kan saken trekkes før den er blitt behandlet. Saken kan også trekkes under selve forhandlingen i fylkesnemnda.

6.2.1 BEHANDLINGSFORM I FYLKESNEMNDA

Alle saker som behandles i fylkesnemnda, defineres som tvangssaker. Fylkesnemnda kan derimot behandle sakene på ulike måter. Dette vil kort gjøres rede for, da det vil gi en bedre forståelse av statistikk.

Full behandling

Etter at fylkesnemnda har mottatt skriftlig begjæring om tiltak fra barnevernstjenesten, bestemmer fylkesnemnda om saken skal gis full behandling eller behandles forenklet. Full behandling vil si tilstedeværelse av parter med sine advokater og vitneforklaringer. I slike forhandlingsmøter består fylkesnemnda normalt av tre personer: Fylkesnemndsleder, et fagkyndig medlem⁷ og et alminnelig medlem. Fylkesnemndas beslutning skrives i et vedtak hvor voteringen framkommer. Flertallet bestemmer dersom det er uenighet.

⁶ Barnevernloven § 4-21. *Oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse.*

Fylkesnemnda skal oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. Avgjørelsen skal likevel ikke oppheves dersom barnet har fått slik tilknytning til mennesker og miljø der det er, at det etter en samlet vurdering kan føre til alvorlige problemer for barnet om det blir flyttet. Før et vedtak om omsorgsovertakelse oppheves, skal barnets fosterforeldre gis rett til å uttale seg.

Partene kan ikke kreve at en sak om opphevelse av vedtak om omsorgsovertakelse skal behandles av fylkesnemnda dersom saken har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolene de siste tolv måneder. Er krav om opphevelse i forrige vedtak eller dom ikke tatt til følge under henvisning til § 4-21 første ledd annet punktum, kan ny behandling bare kreves der det dokumenteres at det har funnet sted vesentlige endringer i barnets situasjon.

⁷ Fagkyndig medlem er psykolog med erfaring fra arbeid med barn, ungdom og familier, lege med videreutdanning innen barne- og ungdomspsykiatri, eller en person med annen relevant utdanning og praksis, f.eks sosionom eller barnevernspedagog.

Forenklet behandling

Ved forenklet behandling er det fylkesnemndsleder alene som fatter beslutningen. Det gjennomføres ikke forhandlingsmøte hvor partene møtes. Dette kan gjøres i de tilfeller partene i saken er enige og er samlet om et forslag/tiltak. Slike vedtak benevnes gjerne som *frivillig omsorgsovertakelse*. Fylkesnemndsleder kan også bestemme at en sak skal behandles forenklet selv om det ikke er enighet mellom partene.

En mellomløsning er heller ikke uvanlig. Da møtes partene for en forklaring, øvrige bevis er skriftlig og vedtaket fattes av nemndsleder alene. Vider kan spørsmål om omsorgsovertakelse behandles forenklet, mens samværsspørsmål gis full behandling.

Også saker som gjelder endring av vedtak som fylkesnemnda har fattet tidligere, kan behandles forenklet. Vurdering og beslutning om behandlingsform tas av fylkesnemnda.

Samtaleprosess

Samtaleprosess har vært til utprøving siden 2016 i flere av landets fylkesnemnder, deriblant Fylkesnemnda i Rogaland. Dette er en saksbehandlingsform hvor fylkesnemndsleder inviterer partene i saken til samtaler, for blant annet å undersøke om partene kan bli enige om en løsning til barnets beste. Samtaleprosess skal baseres på samtykke fra alle parter. Deltakere i samtalemøtet er partene, deres prosessfullmektiger samt eventuelt sakkyndig oppnevnt av fylkesnemnda.

Ordningen ble innført i alle landets fylkesnemnder i 2018.

6.3 ANTALL VEDTAK OG UTFALL I FYLKESNEMNDA

I tabellen under viser vi hvor mange saker som er behandlet i fylkesnemnda de tre siste årene, og hvem av partene som er gitt medhold⁸. Det finnes ingen føringer på hva som er bra eller dårlig her, men i eksempelvis Sandnes barnevern er en medholdsprosent mellom 80 og 90 vurdert som tegn på riktig terskel for å fremme saker til behandling i nemnda.

Tallene her viser at Dalane barnevern får medhold i de aller fleste sakene i fylkesnemnda.

⁸ Én sak refererer her til ett barn. Dersom en omsorgsovertakelse omhandler flere barn fra samme familie, behandles dette i nemnda som én sak, her telles det som fire saker/barn. Én sak/barn kan gi to vedtak. I en omsorgsovertakelse skal det også fremmes forslag om samvær. Partene har da anledning til å anke kun samværsspørsmålet vider i rettsapparatet.

Vedtak fra fylkesnemnda i perioden 2017-2019⁹

Fylkesnemnda	Antall vedtak	Antall medhold til privat part	Barnevernets medholdsprosent
2017	14	1 1 atferdsplassering	93%
2018	18	1 1 samværsspørsmål	94%
2019	25	5 1	80%

6.4 TINGRETTE

Tingretten er første ankeinstans i domstolsbehandlingen av en barnevernssak. En anke av fylkesnemndas vedtak vil i tingretten bli behandlet som en sivil sak.

Under følger en oversikt over klage på vedtak fra fylkesnemnda som Dalane tingrett har behandlet i perioden 2017-2019. Dersom vi ser alle tre årene under ett, gir dette kommunen medhold i 73 prosent av sakene, mens de private partene får medhold i 27 prosent av sakene.

⁹ Tall om vedtak i fylkesnemnd og behandlinger i rettssystemet er basert på informasjon fra Dalane barnevern.

Oversikt over klager på vedtak fra fylkesnemnda som Dalane tingrett har behandlet

	Anket av kommunen	Anket av privat part	Kommunen medhold	Privat part medhold	Antall anket til Lagmannsrett
2017	1 1 atferds- plassering	4 2 omsorgsovertakelser 1 adopsjon 1 plasseringssted	4 1 atferdsplassering 1 adopsjon 2 omsorgsovertakelser	1 1 plasseringssted	2 1 plasseringssted 1 adopsjon
2018	1 1 samvær	3 1 atferdsplassering (trukket før behandling) 2 omsorgsovertakelser	2 1 samvær 1 omsorgsovertakelse	1 1 omsorgsovertakelser	2 2 omsorgsovertakelser
2019	0	8* 5 omsorgsovertakelser 1 tilbakeføringskrav 2 samvær	5 1 tilbakeføringskrav 4 omsorgsovertakelser	2 2 samvær	0

*En omsorgsovertakelse er ikke behandlet da tingretten har besluttet å vente med behandling til barnefordelingssak er avgjort.

Med unntak av én sak (plasseringssted) i 2017 ble kommunen gitt medhold i de sakene som tingretten behandlet. Saken som privat part ble gitt medhold i, ble omgjort til kommunens påstand i lagmannsretten.

Den ene omsorgsovertakelsen som av tingretten ble behandlet og omgjort i 2018 (privat part medhold i tingretten), ble i lagmannsretten besluttet som omsorgsovertakelse (kommunen medhold i lagmannsretten).

I 2019 er det to av de totalt 8 sakene som er påklaget videre i rettsapparatet som kommunen ikke er gitt medhold i. Begge gjelder samværsomfang.

6.5 LAGMANNSRETT OG HØYESTERETT

En dom avsatt i tingretten kan ankes til lagmannsretten, som har anledning til å avvise ankebehandlingen. En slik avvisning kan ankes til Høyesterett.

Tabellen nedenfor viser anke av vedtak fra tingretten til lagmannsrett i perioden 2017-2019. Vi ser at kommunen har fått medhold i alle de fire sakene de siste årene.

Oversikt over anke av saker Dalane tingrett har behandlet

Lagmannsrett	Anket av kommunen	Anket av privat part	Kommunen medhold	Antall anket Høyesterett
2017	1 1 plasseringssted	1 1 adopsjon	2 1 plasseringssted* 1 adopsjon	1 *1 plasseringssted Lagmannsretten avviste behandling av spørsmål om plasseringssted. Høyesterett opphevet lagmannsrettens ankenekt og spørsmålet ble behandlet av lagmannsrett hvor kommunen fikk medhold
2018	1 1 omsorgsovertakelse	1 1 omsorgsovertakelse	2 2 omsorgsovertakelser	1 1 omsorgsovertakelse anket av privat part. Høyesterett avviste behandling av anken.
2019	-	-	-	-

6.6 VURDERING OG KONKLUSJON

Barnevernet har en relativt høy medholdsprosent i fylkesnemnda og de påfølgende rettsinstansene. Dette er en indikasjon på at er de rette sakene som blir begjært inn til fylkesnemnda.

7 SAMARBEID MED BARN OG FORELDRE

7.1 INNLEDNING

Barnevernet er en offentlig tjeneste som besitter betydelig makt og tar en rekke beslutninger som kan få store konsekvenser for dem som blir berørt. God dialog mellom barnevern og barn og foreldre er en forutsetning for godt samarbeid. Samarbeid og involvering er videre nødvendig for utøvelse av et aktivt medborgerskap i et demokratisk samfunn. Lykkes en her vil en kunne oppnå større tillit til barnevern og at flere barn får hjelp som virker.

Forskning og tidligere gjennomførte tilsyn viser at barn i barnevern i for liten grad blir hørt, og at jo mindre barnet er jo mindre blir det hørt. At barnevernloven nå er en rettighetslov for barn, krever at barneverntjenesten både på et overordnet nivå og individnivå skal bidra til - og legge til rette for at barnet settes i en posisjon hvor det gis mulighet til å utøve sine rettigheter. På systemnivå kan det bety involvering i utarbeidelsen av rutiner og overordnede planer i barnevernet.

I dette arbeidet vil det ustanselig være behov for kunnskap og kompetanse. I Norge er det bred enighet om at offentlige tjenesters utvikling skal bygges på tre typer kunnskaper: *kunnskap fra forskning - kunnskap fra praksis - kunnskap fra bruker* (her: barn og foreldre).

Det er et ledelsesansvar å sørge for at virksomheten drives forsvarlig og at de ansatte har rammebetingelser som setter dem i stand til å gi forsvarlige tjenester. I dette må det sørges for tilstrekkelig kompetanse og nødvendige rutiner, samt påse at systemene som blir iverksatt fungerer hensiktsmessig. Videre innebærer det at ledelsen er tydelig på hvilke saker og problemstillinger som skal løftes opp, og hvem de skal løftes til.

Skal barneverntjenesten kunne gi god og riktig hjelp må de lytte til dem som skal hjelpes. I 2018 ble barnevernloven endret til en rettighetslov for barn, hvor barnet gis rett til medvirkning i alle forhold som berører dem, de skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon, samt rett til fritt å uttrykke sine synspunkt. Dette i tråd med blant annet Grunnlovens § 104 og barnevernkonvensjonen artikkel 12¹⁰. Videre stiller loven krav til at det i vedtak framkommer dokumentasjon av barnets synspunkt og vektig av dette i vurdering av barnets beste¹¹.

Interne rutiner og faktisk beslutningsmyndighet/delegasjonsreglement vil i dette være nødvendig for å kunne vurdere hvorvidt organiseringen legge til rette for samarbeid og involvering av barn og foreldre og derav kan innfri krav i loven.

7.2 INVOLVERING OG SAMARBEID PÅ SYSTEMNIVÅ

7.2.1 INNLEDNING

Barnevernloven § 3-3¹² anbefaler sterkt et samarbeid med frivillige organisasjoner som arbeider med barn og unge, noe som er tatt med inn i Dalane barneverns interne rutinehåndbok. Den viser også til kunnskap og kompetanse som vurderinger i tjenesten skal bygges på:

Tiltak som anvendes skal være faglig og etisk forsvarlig og bygge på et allment akseptert kunnskapsgrunnlag. Faglig skjønn må bygges på kunnskap fra utdanning, praksis og etiske overveielser. Kunnskap og erfaring vil hjelpe barneverntjenesten i sine valg.

Innledningsvis i rutinehåndboka vises til viktigheten av samhandling mellom barneverntjenesten og ulike frivillige brukerorganisasjoner. Deriblant [Landsforeningen for barnevernsbarn](#), [Forandringsfabrikken](#), [OBF Organisasjonen for barnevernsforeldre](#), [Voksne for barn](#) og [Norsk fosterhjemsforening](#).

¹⁰ Barnevernkonvensjonen artikkel 12: *barnet har rett til å si sin mening i alle forhold som vedrører det, og barnets synspunkter skal tillegges behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.*

¹¹ [Barnevernloven](#) §§1-5, 1-6 og 1-7, 4-4 a første ledd bokstav c, 6-3 a.

¹² Barnevernloven § 3-3 **Samarbeid med frivillige organisasjoner.** *Barneverntjenesten bør også samarbeide med frivillige organisasjoner som arbeider med barn og unge.*

7.2.2 PRAKSIS OPP MOT RUTINER OG ANNET PLANVERK

Det framgår av planer, dokument og diverse møtereferat at Dalane barnevern har et samarbeid med Forandringsfabrikken Mitt Liv-prosjekt¹³ og OBF, Organisasjonen for barnevernforeldre. Av styringsdokument og andre planer for barnevernet framgår ikke disse som utarbeidet i samarbeid med-, eller etter innspill fra brukerorganisasjoner/-representanter.

Grad av involvering i Mitt Liv-prosjektet styres av den enkelte barneverntjeneste. Dalane barnevern deltar på Mitt Liv-prosjektet sine barnevernledersamlinger, hvor både barnevernleder og assisterende barnevernleder deltar. I tillegg deltar saksbehandlerne på årlig samling (med unntak av 2019) i regi av Mitt Liv. Barnevernleder viser til at *de nok ikke er den kommunen som er mest aktiv*. Dette støttes av teamledere som mener at uro og nærmest unntakstilstand siden 2015 med utslitte folk, mange sykemeldinger, og stadige tilsyn, har tatt alle ressurser. Enkelte av barnevernkonsulentene er ikke kjent med at de er en Mitt Liv-tjeneste, mens andre mener det er gitt liten oppmerksomhet, og er derfor lite brukt.

Barnevernleder forteller at Barnevernproffenes anbefaling har vært et viktig dokument i forbindelse med intern plandag i juni 2020, hvor utarbeidelse til felles verdigrunnlag for tjenesten ble lagt.

Barneverntjenesten og OBF ser ut til å ha noe ulike oppfatninger av samarbeidet dem imellom. Tilbakemeldingen fra barnevernet tyder på et formalisert samarbeid, mens tilbakemeldingene fra OBF ikke gjør det.

Barnevernet:

- Det er avtalt gjennomføring av årlige møter med OBF, det siste ble gjennomført 1. halvår 2019. Helt konkret har OBF deltatt i utarbeidelse av mal i fagprogrammet for oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for sine barn.
- Forslag til kvalitetsplan for Dalane barnevern, og høringsdokumentet er oversendt både Forandringsfabrikken, Landsforeningen for barnevernsbarn og Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF).

OBF:

- OBF sier at det ikke har vært veldig mye samarbeid med Dalane barnevern.
- Det ble for noen år siden gjennomført ett møte, men det har ikke skjedd noe mer etter det.
- OBF tenker at de har fått til en begynnelse som det kan bygges videre på, men understreker samtidig at det er tidkrevende å etablere gode samarbeidsrelasjoner mellom foreldre og barnevernet.

¹³ [MITT LIV Forandringsfabrikken](#); Forandringsfabrikken er en stiftelse og et kunnskapssenter som jobber for å forbedre skole- og hjelpesystemene for barn i Norge. De jobber ut fra ideen om at alle barn har viktig kunnskap om systemene de er i. Forandringsfabrikken henter inn kunnskap fra mange barn i undersøkelser, dette oppsummeres som kunnskap fra barn. Målet til Forandringsfabrikken er at barn og unge opplever skole og hjelpesystemer som trygge, nyttige og samarbeidende.

MITT LIV er et fagutviklingsarbeid med to tredeler av alle norske barnevernstjenester som deltakere. Arbeidet ble startet i 2013 med 15 barneverntjenester fra nord til sør i landet. Målet var å utvikle et barnevern som kjentes trygt og nyttig for barn og unge – og som oppleves samarbeidende for dem. Dette ble gjort i dialog mellom fagfolk og unge. I løpet av halvannet år hadde flere enn 100 tjenester koblet seg på fagutviklingsarbeidet.

7.2.3 OPPSUMMERING OG ANBEFALING

Barnevernet har planlagt flere kompetansegrep som skal bidra til å legge til rette for økt brukerinvolvering og et bedre samarbeid med familiene slik at barnevernet kan oppleves som trygt og nyttig for barn og unge. Henvisninger til Mitt Liv-prosjektet i ulike dokument og referat antyder en intensjon og ønske om at et slikt samarbeid vil være viktig supplement i fagutviklingsarbeidet. Barnevernet har, av ulike årsaker, vært en nokså passiv part i dette samarbeidet og derfor fått lite ut av det.

Barneverntjenesten har et også et samarbeid med Organisasjon for barnevernforeldre.

Større involvering og et mer forpliktende samarbeid med frivillige brukerorganisasjoner for barnevernsbarn/-proffer og foreldre vil være relasjonsskapende og gi tilgang til viktig kunnskap fra barn og foreldre. Denne kunnskapen, sammen med kunnskap fra praksis og forskning, kan bidra til å heve kvalitet på tjenesten, større treffsikkerhet med overordnet planarbeid og satsninger, og derav større tillit til barnevernet.

Vi anbefaler Dalane barnevern å sørge for at de ansatte blir delaktige i samarbeidet med brukerorganisasjoner som representerer barn og foreldre.

7.3 SAMARBEID OG INVOLVERING OPP MOT ANSVAR- OG MYNDIGHETSFORDELING

7.3.1 INNLEDNING

Barnevernleder er barnevernets øverste administrative leder og derav ansvarlig for alle oppgaver etter barnevernloven. Men unntak av hasteflytting uten samtykke, tilbakehold i fosterhjem/institusjon, samt anmodning om politibistand og henvisning til BUP, kan andre beslutninger delegeres. Selv om de juridiske rammene er klare når det gjelder hvem som formelt sett kan fatte beslutninger, står også den enkelte barnevernansatt overfor en rekke beslutningsvalg i arbeidshverdagen. Det er de som i all hovedsak er utøverne i samarbeidet med foreldre og barn.

Dalane barnevern er i hovedsak organisert i team, jf. punkt. [2 KORT OM ORGANISERING](#). Utover personalansvar har teamlederne også et faglig oppfølgingsansvar av barnevernkonsulentene. Assisterende barnevernleder har det faglige oppfølgingsansvaret for teamlederne.

7.3.2 ARBEIDSFLYT

Barnevernkonsulentene og familieveilederne er de som har kontakt med barna, deres foreldre og andre samarbeidspartnere i en sak. Det er de som er ansvarlige for å etablere kontakt som inviterer til samarbeid med barn og foreldre, og som videre skal legger til rette for at barn blir involvering i alle faser av sin barnevernssak.

Barnevernkonsulent skal videreformidle dokumentasjon og informasjons av betydning for saken/barnet til teamleder, som blant annet beslutter konklusjon av undersøkelse og iverksetting-

og endring av tiltak. Beslutningen blir tatt i dialog med barnevernkonsulent i individuell veiledning, teammøter og gjennom utkast til undersøkelsesrapporten.

Rutinehåndbok, sjekklister og myndighetskart er hjelpeverktøy i gjennomføring av arbeidet. Teamleder kan bistå barnevernkonsulent som støtte i samtaler ved behov.

Beslutning om plassering av et barn utenfor hjemmet blir tatt i beslutningsmøter med assisterende barnevernleder eller barnevernleder. Barnevernleder beslutter i akuttsaker og assisterende barnevernleder i omsorgsovertakelser eller plasseringer der part samtykker. Argumentet for denne fordeling er blant annet at det frigjør kapasitet hos barnevernleder, samt at assisterende barnevernleder er tettere på enkeltsakene og at kjennskap til sakene vil gi bedre grunnlag for beslutning. Deltakere i beslutningsmøtene er barnevernkonsulent, teamleder og assisterende barnevernleder/barnevernleder. Beslutning blir tatt på grunnlag av den informasjon som er forberedt, herunder barnets medvirkning og stemme, og presentert av barnevernkonsulent med støtte fra teamleder. Barn og foreldre er ikke deltaker i beslutningsmøtene.

Det er teamleder som er ansvarlig for å løfte en sak inn til beslutningsmøter og er den som er med barnevernkonsulent i eventuelt møte med partene når tvangsbeslutninger skal formidles.

7.3.3 OPPSUMMERING

Dalane barnevern har gode organisatoriske forutsetning for å involvere barn og foreldre til samarbeid. Tjenesten er av middels størrelse noe som bidrar til kort avstanden mellom de som har direktekontakt med barn og foreldre og den/de som beslutter i de tyngre avgjørelsene. Også den faktiske fysiske avstand i form av kontorlokaler hvor hele barnevernet sitter samlet anses som positivt.

Tjenesten har flere rutiner og sjekklister som omtaler samarbeid med barn og foreldre. Vi finner derimot lite plan og føringer på hvordan barneverntjenesten skal sikre at dette blir gjennomført i praksis. Dette kan henge sammen med en framtunget innsats med innarbeidelse av delegasjon, rutiner og registreringer, som resultat av tidligere rapporterte avvik på undersøkelsesfrister og lav andel barn med tiltaksplan. Rutiner for samarbeid med barn og foreldre er nå på plass. Et tidsavgrenset prioritert fokus på implementering av rutinene, før en deretter setter søkelyset på innhold og kvalitet i arbeidet som utføres, vil derfor være hensiktsmessig.

7.4 Brukerinvolvering og samarbeid i praksis

7.4.1 INNLEDNING

Som tidligere nevnt kommer barns rett til medvirkning fram i flere lovverk. I barnevernloven kommer vises dette til flere steder og betydningen av samarbeidet med barn og foreldre er videre framhevet i lovens forarbeid, rundskriv og retningslinjer.

1.juli 2018 ble barnevernloven en rettighetslov for barn¹⁴. Rettighetsfestingen framhever barnet som hovedpersonen i barnevernssaker og skal sikre barnet en selvstendig rett til medvirkning i alle forhold som gjelder barnet. Det betyr blant annet at barnet skal får tilstrekkelig og tilpasset informasjon, samt har rett til å fritt få gi uttrykk for sine synspunkter. Barnets synspunkt og barneverntjenestens vekting av synspunktene, skal framgå i vedtak¹⁵.

Videre tydeliggjør loven hvordan barnevernet blant annet skal følge med på foreldrenes situasjon og tilby veiledning og oppfølging, eventuelt formidling til andre hjelpeinstanser, om foreldrene ønsker det. Dette særlig knyttet til foreldre som har mistet omsorgen for sine barn¹⁶.

Dalane barneverns interne rutinehåndbok både refererer til- og gjengir lovkrav, samt har formulert egne presiseringer knyttet til når det skal samarbeides med barn og foreldre gjennom barnevernssakens ulike faser. Dette er innlemmet i interne sjekklister knyttet til den enkelte sak og skal på den måte bidra til en praksis som skal ivaretar et minstekrav.

I praksis betyr dette at det er den/de barnevernsansatte som er i kontakt med barnet og foreldrene som er direkte ansvarlig for å sikre medvirkning. De skal gi tilpasset informasjon, gjennomføre samtaler og dokumentert aktiviteten på den måte som gjøre at barnets mening og synspunkt blir tydeliggjort og vektet i vurdering og konklusjon.

Gjennom intervju med ansatte i Dalane barnevern fortelles det at de er svært opptatt av medvirkning og samarbeid, at de snakker mye om hva som ligger i begrepen og hva ansvaret barnevernet har for å få til et godt samarbeid innebærer. Barnets stemme skal være reell, og barnet skal få si sitt i alle faser. Det er jobbet for å få på plass rutiner som skal ses opp mot praksis. Barnevernleder antyder at det å snakke med barna både i start og slutt av en undersøkelse, samt at de høres i evalueringer er et minstekrav.

7.4.2 HVA MENER BARN OG FORELDRE OM SAMARBEIDET MED BARNEVERNTJENESTEN?

Det er her tatt utgangspunkt i samtaler gjennomført med barn og foreldre. Alle foreldre er eller har vært uten omsorgen for egne barn. Barnegruppen er representert av barn som får hjelp i- og utenfor hjemmet.

Det som særlig utpeker seg fra **foreldrenes** side er opplevelsen av å ikke få begrunnet svar på det de lurer på, og at svar må etterlyses. Eksempel her er spørsmål knyttet til samvær. To av foreldrene er i dag svært godt fornøyde med dagens samarbeid, men har ikke alltid vært det. Alle foreldrene sier at de har opplevd å bli møtt med manglende forståelse og rigiditet. Halvparten sier de føler seg lurt, overhørt og forhåndsdomt – de opplever barnevernet konfliktskapende og har ikke tillit til at barnevernet vil det beste for barna. Ingen av foreldrene kan huske at de ble kontaktet av barnevernet med tilbud om hjelp etter at barna ble flyttet.

Barna er særlig opptatt av å bli hørt/lyttet til. I den ene samtalen ble det vist til at barnevernet gir mye informasjon, både muntlig og skriftlig, om hva som er barnevernets vurderinger, men at lite

¹⁴ [Barnevernloven](#) § 1-5 Barnets rett til nødvendige barneverntiltak

¹⁵ [Barnevernloven](#) § 6-3 Barns rettigheter under saksbehandlingen

¹⁶ [Barnevernloven](#) § 4-16 Oppfølging av vedtak etter omsorgsovertakelse

av barnets egne meninger blir gjentatt og referert til. Flertall av barna er fornøyd med samarbeidet. De sier de tar kontakt med barnevernet om de lurte på noe og forteller at barnevernet også tar kontakt med dem selv om det ikke har skjedd noe negativt. Hvorfor det nå er bra, sier de handler både om dem selv og den barnevernkonsepten de har. Samme blir opplyst av to av foreldrene som ble snakket med.

7.4.3 BARNS MEDVIRKNING I UNDERSØKELSER

Barnevernloven presiserer at *barnet fritt skal få uttrykke sine synspunkter*, at det skal *lyttes* til hva barnet sier og videre *vektlegge barnets synspunkt* i samsvar med barnets alder og modenhet. *Barn som er i stand til å danne seg sine egne synspunkter skal gis anledning til å uttales seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne. Det skal fremgå av vedtak hva som er barnets synspunkt, og hvilken vekt barnets mening er tillagt.* Barnets rett til medvirkning skal skje i trygge rammer.

En undersøkelse i barnevernet er utløst av en bekymringsmelding. Foreldrene, eller den barnet bor hos, kan ikke motsette seg undersøkelsen og undersøkelsen skal ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig.

Undersøkelsesrapportene er grunnlaget for barnevernets beslutning, og det forventes derfor at barnets synspunkter er synliggjort her.

Interne rutiner og praksis

Ifølge rutinene til Dalane barnevern skal barnet alltid snakkes med i løpet av undersøkelsen. Dette er også i tråd med Forandringsfabrikken og barnevernsproffenes anbefaling¹⁷. Dersom Dalane barnevernet gjør unntak fra regelen, altså ikke snakker med barnet, skal dette ifølge interne rutiner redegjøres for i undersøkelsesrapporten. Men, det skal tilstrebes å få fram barnets synspunkter og opplevelsen av egen situasjon. Videre skal barnets vurdering, og en analyse av barnets synspunkter, journalføres og framgå i undersøkelsesrapporten.

Det er gjennomgått 15 undersøkelsesrapporter hvor det er sett på antall gjennomførte samtaler med barnet i undersøkelsen. Der barnet ikke har språk er observasjon registrert som samtale.

- 0 samtaler i 6 undersøkelsessaker, er ikke dokumentert hvorfor
- 1 samtale i 5 undersøkelsessaker
- 2 eller flere samtaler i 4 undersøkelsessaker

Foruten mappegjennomgangen, har vi intervjuet seks barn som får oppfølging fra barnevernet. Alle forteller at de er blitt snakket med, men noen klarer ikke å skille i hvilken fase av barnevernssaken dette er. Tre forteller at de er snakket med alene i undersøkelsen, den ene mange ganger. To av disse forteller at de er snakket med både i oppstart og avslutning av undersøkelsen. Videre fikk de velge hvor de ønsket å gjennomføre samtalen, noe som samsvarer godt med det barnevernansatte oppgir som praksis.

Fire av barna opplever at de blir hørt, at de får svar på det de spør om, og at de som snakker med dem viser empati. De opplever et godt samarbeid med barnevernet.

¹⁷ Forandringsfabrikken - [Proffenes anbefalinger](#)

Oppsummering og anbefaling

Intervju med både barn og ansatte, samt gjennomgang av undersøkelsesrapporter tyder på at samtaler med barn i undersøkelsen foregår i varierende grad. Eldre barn blir snakket mer med enn yngre og sakens karakter/kraftige atferdsuttrykk/-symptom hos barnet tvinger fram brukerinvolvering i større grad. Dokumentasjon av barnets synspunkt, og hvilken vekt barnets mening er tillagt er mangelfull.

7.4.4 TILTAKSPLANER OG EVALUERING AV TILTAKSPLANER

Føringer

Hjelpetiltak skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien og barnevernet skal følge nøye med på hvordan det går med barnet og familien og vurdere om hjelpen er tjenlig, jf barnevernloven § 4-5. Barnevernleder er barnevernets øverste ansvarlige og må følge med på og sikre at dette blir gjort.

En **tiltaksplan** er barnets plan. Alle barn med hjelpetiltak skal ha en tiltaksplan hvor det framgår mål og tiltak som barn og foreldre i samarbeid med barneverntjenesten eller viktige andre, skal jobbe mot for en gitt periode. Tiltaksplanen skal være skriftlig og representere en logisk sammenheng mellom mål og tiltak og samtidig være åpen for nødvendige justeringer. Dette innebærer at personene planen angår, må være involvert i hele arbeidsprosessen.

Skriftliggjøringen av planen er ikke bare dokumentasjon av arbeidet, det bidrar også til å styrke det faglige innholdet og derav kvaliteten i de beslutninger som blir tatt.

Av intern sjekkliste framgår at forslag til tiltaksplan skal utarbeidet i samarbeid med barnet og partene, og at planen anses ferdig når barn og foreldre har underskrevet.

Samtlige tiltak som barneverntjenesten har iverksatt skal følges nøye og evalueres regelmessig. Formålet med evalueringer er å sikre at iverksatte tiltak virker, og eventuelt sørge for nødvendige justeringer dersom det ikke er oppnådd ønsket effekt. At evalueringen bør skje som en samarbeidsprosess i fellesskap med dem planen gjelder, understreker at det er viktig at tiltaksbeskrivelser- og mål er så klare som mulig.

Rutinehåndboka oppgir at evaluering av tiltak skal gjennomføres minimum hver 3 måned.

Evalueringen skal skje i samarbeid med involverte parter og barnevernet skal sikre at barn som er i stand til å danne seg sine egne synspunkt skal få medvirke også her. Både rapportering av andel barn med tiltaksplan og barn med evaluerte tiltaksplaner er kvantitativ, - basert på antall ferdigstilte evalueringer i barnevernets fagprogram. Rapporteringen sier med andre ord ingen ting om innhold og kvalitet i plan og evaluering.

Interne rutiner og praksis

Utarbeidelse av tiltaksplan

Tiltaksplan er lovpålagt, og barnevernet rapporterer andel barn med tiltaksplan til fylkesmann. I 2019 rapporterte Dalane barnevern at 99,1 prosent av barn i hjelpetiltak hadde tiltaksplan. Dette er ca. 60 prosent mer enn rapportert i 2015, og en positiv utvikling.

Dalane barnevern har rutiner som tilsier at utkast til tiltaksplan skal følge undersøkelsesrapporten når denne skal godkjennes av teamleder. Selve planen lages i egen mal hvor det skal dokumenteres hovedmål, delmål og ansvar for gjennomføring, samt hvem som har vært involvert i utarbeidelsen av planen.

Ved gjennomgang av 34 tilfeldig utvalgte tiltaksplaner er det sett nærmer på dokumentasjon av faktisk involvering. Nedenfor gjengis hvem planen er utarbeidet sammen med:

- **16 planer uten foreldre og/eller barn**
- **11* planer sammen med barnet** alene eller i lag med andre
- **10 planer med mor/far**

I oversikten er 3 saker registrert 2 ganger da barn og foreldre har vært sammen på utarbeidelsen.

* 7 barn er over 18 år og 1 barn 0 år

Av de seks barna som er intervjuet oppgir ett av barna å delvis ha vært med på å lage tiltaksplan. Barnet opplever å være eier av planen og er med på alle evalueringer. Ingen av de andre barna vet om de har en tiltaksplan, men et barn forteller at det er spurt om hva det tenker at mor og far kunne ha gjort annerledes. Dette kan tolkes til å være innspill til tiltaksplan. Selv om rapporteringen fra fagprogrammet i noen grad kan resultere i at planen må ferdigstilles for å kunne sendes ut (og derfor ikke alltid er ferdig utarbeidet når den ferdigstilles), gir funn et bilde av mangelfull involvering og medvirkning fra barn og foreldre i utarbeidelse av tiltaksplan. Opp mot 50% av de gjennomgåtte planer er ut fra dokumentasjon-/tiltaks mal, utarbeidet uten involvering og medvirkning fra barn og foreldre.

Evalueringsplan

Også barn i hjelpetiltak med **evaluerte tiltak** blir rapportert til fylkesmann. I 2019 ble det fra Dalane barnevern rapportert at 97,8 prosent av barn med hjelpetiltak hadde fått evaluert tiltaksplanen sin. En positiv utvikling fra 2018, hvor andelen var 55,7 prosent.

Evalueringsplan skal dokumenteres i egen mal/skjema i fagprogrammet. Her skal blant annet registreres tidspunkt for evaluering og hvem som har vært deltakende.

Ved gjennomgang av 59 tilfeldig utvalgte ferdigstilte evalueringsskjema framkommer følgende:

- **13 gjennomført sammen med barnet** – 7 av disse er ettervern/over 18 år.
- **32 gjennomført sammen med foreldre** – barnas alder er i all hovedsak 4-12 år
- **21 gjennomført uten barn og foreldre**

7 av evalueringen er registrert gjennomført sammen med både barn og foreldre og fremgår derfor av både først og andre kulepunkt.

Skjema for evaluering oppleves av ansatte som et godt verktøy de gangene de tar det i bruk. De støtter derimot opp under funn som tilsier at barn og foreldre ikke alltid er involvert. Både ledelse og ansatte tenker at innhold og kvalitet i planene kan forbedres. Også barn og foreldre som er intervjuet bekrefter langt på vei funn i gjennomgang av evalueringene. De fleste foreldre viser til at de ikke har vært med på evaluering, mens kun et barn bekrefter å være delaktig i evaluering av tiltak.

Oppsummering og anbefaling

Innsats og hjelp fra barnevernet er ofte rettet mot foreldre, - hvordan de kan endre omsorgssituasjonen til det bedre for barnet. Foreldre er med andre ord ofte den direkte mottaker av de tiltak som blir iverksatt. Barnet er på den andre side, den som best kan si noe om egen omsorgssituasjon og opplevelse av om noe er endret eller ikke.

Våre stikkprøver viser følgende: I en tredjedel av undersøkelsene ser det ikke ut til å være gjennomført samtaler med barna. Nesten 50 prosent av tiltaksplanene er utarbeidet uten barn og foreldre har vært involvert, og 36 prosent av evalueringene av tiltaksplanene er gjort uten barn og foreldres medvirkning. Dette er urovekkende, ettersom det er barnet som er hovedpersonen i en barnevernssak. Videre er tiltaksplan og påløpende evaluering et styringsdokument både med tanke på hvorvidt tiltak skal endres, om en sak bør vurderes fremmet for fylkesnemnda eller i motsatt tilfelle, avsluttes.

Rapporteringen til fylkesmannen tyder på at tjenesten har fått innarbeidet gode rutiner knyttet til registrering og ferdigstilling av tiltaksplaner. Med disse rutinene på plass, vurderes det nå nødvendig å rette søkelyset på innhold og kvalitet, med oppmerksomheten rettet mot samarbeid og involvering av barn og foreldre/dem planen gjelder. Dette vil etter vår vurdering gi mer treffsikre tiltak og bedre hjelp.

Gjennomgangen tyder på at barnevernet har et klart forbedringspotensial med hensyn til involvering og samarbeid med brukerne.

Dalane barnevern **anbefales** å iverksette tiltak som sikrer involvering av barn og foreldre både i utarbeidelse av tiltaksplan og evaluering av tiltak (se [hovedanbefaling i sammendrag](#)).

7.5 TVERRFAGLIG SAMARBEID I BARNEVERNSAKER

Et eksternt konsulentfirma har nylig vurdert Eigersund kommunes tjenestetilbud til barn, unge og familier med behov for tjenester, utover ordinært barnehage- og skoletilbud. Denne ble lagt fram til politisk behandling våren 2020. Rapporten kommer med konkrete forslag som vil kunne komme det enkelte barnet til gode. Av den grunn har denne problemstillingen fått en begrenset oppmerksomhet i vår gjennomgang.

Hovedbildet er at de tre kommunene opplever et godt samarbeid i enkeltsaker. Lund kommune erkjenner at de har et forbedringspotensial mht. tidlig innsats og intern samhandling, og vurderer å starte opp med implementering av Bedre tverrfaglig innsats (BTI). Både Sokndal og Eigersund er i gang med implementering av BTI, som er en samhandlingsmodell for tjenester som møter gravide, barn, unge og foreldre det er knyttet undring eller bekymring til. Hensikten med BTI-modellen er å kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats uten at det blir brudd i oppfølgingen. BTI er ment å bidra til tidlig innsats, samordning og medvirkning.

8 EIGERSUND SOM VERTSKOMMUNE

8.1 INNLEDNING

Desember 2011 ble det inngått avtale om regionalt barnevernsamarbeid i Dalane, Dalane barnevern, med Eigersund kommune som vertskommune og Sokndal og Lund som

samarbeidskommuner. Avtalen regulerer flere rapporteringsområder, deriblant ressurs, tilstand og økonomiske prioriteringer. Videre er vertskommunen forpliktet til å gi nødvendig informasjon for videre oppfølging til samarbeidskommunene og samarbeidskommunene kan til enhver tid be om å bli orientert om forhold som gjelder vertskommunens utøvelse av den delegerte myndigheten. For å sikre samarbeid ble det ihht avtalen, opprettet en Rådgivende referansegruppe med deltaker fra de samarbeidende kommuner¹⁸.

Ut over administrative rapportering regulerer ikke avtalen politiske rapporteringer. Vertskommuneavtalen er gjeldende fra 01.12.2011.

Dalane barnevern har siden 2015 hatt flere tilsyn og interne gjennomganger som blant annet har satt søkelyset på avvik, struktur og ledelse. Særlig de siste 3 åra er det gjort grep for nettopp å svare opp mot de avvik og strukturelle utfordringer som er avdekket. Siste grep ble tatt i 2019 da eksternt firma ble innleid for hjelp og støtte til det videre utviklingsarbeidet. Etter gjennomført ståstedsanalyse, anbefalte firmaet flere utviklingsområder, deriblant *styrking av styringsdialogen mellom barnevernet, administrativ og politisk ledelse*. Dalane barnevern avsluttet sitt samarbeid med det eksterne firmaet våren 2020.

8.2 ADMINISTRATIV ORIENERING OG RAPPORTERING

8.2.1 RÅDGIVENDE REFERANSEGRUPPE

Det er etablert en egen rådgivende referansegruppe for Dalane barnevern. Hensikten med denne er å gi de deltakende kommunene nødvendig styringsinformasjon, og en mulighet til å kunne påvirke utviklingen av barneverntjenesten.

Møtefrekvens: Avtalen legger til grunn at det skal avholdes 2 møter i året. Det er fra 2016 registrert møtehyppighet som mer enn 3 hvert år. Med bakgrunn i pågående prosesser og et ønske om tett samarbeid er det fra 2019 gjennomført 4 møter i året. Dette er lagt som møtehyppighet også fram i tid.

Møtedeltakere: Eigersund kommune møter med kommunalsjef for kultur og oppvekst, oppvekstkoordinator, barnevernleder, assisterende barnevernleder og økonomikonsulent. Fra Sokndal møter kommunalsjef for levekår og rådgiver fra oppvekst, fra Lund har dagens kommunedirektør deltatt i to møter, da sammen med kommunalsjef for helse og omsorg. Kommunalsjef for oppvekst og kultur har også deltatt. Lund har besluttet at det er de to sistnevnte som framover vil være faste deltaker fra dem.

Det har vært utskiftninger av ledere i samarbeidskommunene, noe som Eigersund mener har vært utfordrende for referansegruppa og dem som vertskommune, da det tar tid for nye representanter å settes seg inn i barnevernfeltet. Utfordringen har også vært noe knyttet til opplevelse av at

¹⁸ Ref. vertskommuneavtalen, Rådgivende referansegruppe: *Rådmennene i deltakerkommunene, eller de rådmennene oppnevner, utgjør den rådgivende referansegruppen for det regionale barnevernsamarbeidet i Dalane, Dalane barnevern. Den rådgivende referansegruppen for det regionale barnevernsamarbeidet ledes av kommunalsjef i vertskommunen. Barnevernleder innkaller, i samarbeid med kommunalsjef i vertskommunen, den rådgivende referansegruppen til minst to årlige møter og fungerer som sekretær for den rådgivende referansegruppen.*

Vertskommunen ved barnevernleder skal på et tidlig tidspunkt uoppfordret orientere den rådgivende referansegruppen om endringer i vertskommunen som kan påvirke det interkommunale barnevernsamarbeidet. Situasjonen skal drøftes med deltakerkommunene, Deltakerkommunenes syn i saken skal følge den videre beslutningsprosessen i vertskommunen. Vertskommunen skal så langt råd ta hensyn til merknader og innspill fra deltakerkommunene.

samarbeidskommunene har mangelfull intern informasjonsflyt, som gjør det ekstra utfordrende for de som kommer nye inn i samarbeidet.

Innkalling, møteagenda og referat: Eigersund kommune har møteansvar, sender ut møteagenda, leder møtet og skriver referat som sendes deltakere og rådmenn i de respektive kommunene. Ifølge avtalen er det rådmann/kommunedirektør, eller den rådmann utpeker, som deltar i møtet. Fra samarbeidskommunene har det i praksis vært kommunalsjefer som deltar, ved noen tilfeller har også rådmann/kommunedirektør vært med. For å sikre god kommunikasjon og redusere behov for ekstra møte utenom referansegruppemøtene ble det høsten 2019 avtalt at invitasjon og møteagenda sendes både til kommunalsjef og rådmenn/kommunedirektør, slik at kommunen ut fra møteagenda kan vurdere om også rådmann/kommunedirektør skal delta.

Rapportering på økonomi og status har vært fast møteagenda over tid.

Vedrørende økonomirapportering er det fra august 2019 tatt i bruk en oversikt på tiltak fordelt på kommuner. Dette baserer seg på faktiske beregninger og utgifter, og gir ifølge vertskommunen prognoser for videre kostnader. Oversikten blir sendt kommunene sammen med kvartalsvis faktura. Oppdaterte tall og prognoser kan også gis etter forespørsel, utenom den faste tilsendingen. Fra 2020 er det enighet om at budsjettarbeid for påfølgende år startes opp før sommeren, slik at samarbeidskommunene i større grad kan bli involvert.

Det framkommer av møtereferat fra møtet i mai 2020 at statusrapport med styringsinformasjon og ytterligere redegjørelser av status, sendes ut i forkant av møtet.

Kommunene selv avgjør hvorvidt referatet legges inn til kommunestyret som referatsak. Dette praktiseres av Sokndal kommune.

Utover Rådgivende referansegruppe og minimum kvartalsvis økonomirapportering, har det ikke vært faste samarbeidsmøter med Sokndal og Lund. Samarbeidspraksisen har derfor utviklet seg noe ulikt for de to kommunene.

8.2.2 ANNEN ADMINISTRATIV RAPPORTERING OG ORIENTERING FRA DALANE BARNEVERN

Fortløpende rapportering

Dersom det oppstår særlig bekymringsfulle forhold rundt et barn (eks. suicidal ungdom på rømmen), orienteres barnets hjemkommune. Det samme gjelder dersom enkeltsaker gir medieoppslag. Barnets hjemkommune holdes også fortløpende orientert i forhold til planlagte eller iverksatte tiltak som er særlig kostnadskrevende. Samarbeidskommunene blir også løpende orientert om nytt på barnevernfeltet.

Når nye kommunalsjefer/kommunedirektører tiltrer, gis de tilbud om møte med barnevernleder for informasjon om tjenesten og en gjennomgang av forventningsavklaringer til samarbeidet.

Dalane barnevern oppgir at samarbeidet i det daglige foregår i kontakt per mail eller telefon.

Rapportering til Eigersund kommune

Barnevernet har med Eigersund kommune, gjennomført månedlige statusmøter hvor oppvekstkoordinator fra kommunalsjef sin stab, barnevernleder og assisterende barnevernleder

deltar. Kommunalsjef for oppvekst og kultur og rådmann deltar 2 ganger pr år. Til møtene forberedes statusdokument med styringsinformasjon (herunder økonomi, nøkkeltall, mm), status og øvrig oppfølging. Annet aktuelt er også grundig redegjort for. Det rapporteres på økonomi med den hyppighet kommunen til enhver tid praktiserer. Over tid har dette vært månedlig.

Utover dette er barnevernleder del av ledergruppa til kommunalsjef for kultur og oppvekst.

Orientering og rapportering til Sokndal kommune

Fra og med høsten 2019 er det innført årlige samarbeidsmøter med kommuneledelsen, enhetsledere i de ulike hjelpetjenester, rektorer, barnehagestyrere og Dalane barnevern. Dette for å styrke det tverretatlige samarbeidet og avklare forventninger. Det er vet et par anledninger gjennomført møter med kommuneledelsen i Sokndal. Dette etter forespørsel og er ikke satt i et system.

Rapportering til Lund kommune

For å styrke det tverretatlige samarbeidet rundt barn og unge er det planlagt innføring av samme årlige samarbeidsmøte som i Sokndal. Barnevernleder og oppvekstkoordinator har i år, etter forespørsel fra Lund, deltatt på møte med kommuneledelsen.

Dialogmøte med fylkesmann²³

Dialogemøtet er mellom Dalane barnevern, involverte kommuner representert med folkevalgte og administrasjon, og representanter fra fylkesmannen. For Dalane barnevern er det gjennomført 2 dialogmøter, henholdsvis 2018 og 2019. Alle kommuner var representert.

Kommunenes generelle samarbeidserfaring

Sokndal kommune

Representantene fra Sokndal mener Dalane barnevern møter godt forberedt til den rådgivende referansegruppen, har god møtegjennomføring og skriver gode referat. De finner møtene relevante, og opplever seg hørt. De tenker også at det er de rette personene fra vertskommunen som deltar i møtene. At Eigersund kommune stiller så mannsterke mener de er et signal på at samarbeidet er noe de sterkt ønsker å få til.

Internt i kommunen videresendes referat fra møtene til rådmann og blir lagt inn som orienteringssak til politikerne.

Sokndal opplever at dialogen mellom dem og vertskommunen fungerer godt, men at det ikke alltid har vært slik: *Ting er nå satt i mer system.*

Rådmannen mener at barnevernets økonomiske rapportering er en ren regnskapsrapportering, og at den ikke gir noen budsjettprognose. Han mener at de økonomiske prognosene er svært mangelfulle, men understreker samtidig at han i samtaler med barnevernleder får gode økonomiske prognoser. Disse kommer derimot ikke til uttrykk i rapportene.

Det øvrige samarbeidet på ledelsesnivå oppleves å fungere godt. Veien til barnevernleder er kort og barnevernet oppleves å være *service-minded*.

Det er jobbet litt med forventninger til barneverntjenestens samarbeidspartnere innad i egen kommune. Dette er noe som vil bli fulgt opp i det videre samarbeid mellom kommunen og Dalane barnevern.

Det refereres til som positivt at Sokndal og Eigersund er sammen om BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) da felles språk på det en jobber med vil være samlende og bra.

Lund kommune

Lund kommune er kritiske til møtene i rådgivende referansegruppe. Sentrale ledere deltar i møtene, men de opplever liten involvering, og lite rom for å gi innspill. De får mye informasjon, men ikke informasjonen de trenger. På lik linje med Sokndal etterlyser de budsjettprognoser.

Lund har hatt stor utskiftning av ledere på topp, noe som av kommunens selv oppgir å ha vært krevende. Kommunen mener å ha et forbedringspotensial gjeldende intern informasjonsflyt og uttaler at de kan gjøre lite av endringer i barnevernet, men kan gjøre mye i egen kommune. De er nå i gang med BTI og vil få dette forankret i ledelsen. Det uttales at de som kommune, på alle nivå, har liten barnevernsforståelse, men at mer informasjon om barnevern vil heve barnevernskompetansen og derav kunne endre både innbyggernes og ansattes syn på tjenesten til å bli en hjelpetjeneste for barn og unge. Det oppleves at kommunens negative omtale av barnevernet utfordrer vertskommunesamarbeidet.

Kommunen opplever seg ikke som en reell samarbeidspartner, og mener at de ikke har noen påvirkningsmulighet. De opplever å sitte med et overordnet ansvar for en tjeneste som lever sitt eget liv, og som tidvis generer høye utgifter. De mener det er viktig at de blir forberedt på kostnader som kommer og hvorfor de kommer. Det er ønske om dialog slik at en kan oppnå en samforståelse av tingenes tilstand.

Det hevdes at det per i dag vanskelig og forstå barnevernets prioriteringer. Videre stilles det spørsmål ved om det er de rette personen fra vertskommunen som er involvert.

Kommunedirektør etterlyser en felles plan for tjenesten, og foreslår et møte med barnevernet på rådmanns-/kommunedirektørnivå hvor mål, strategi, tiltak og økonomi diskuteres og senere evalueres.

Eigersund kommune

Eigersund kommune erkjenner avvik og funn i tidligere revisjoner og interne utredninger, og har tatt grep for å få bedre system på alle nivå i Dalane barnevern. Rådmannen understreker at alle tiltakene og endringene ble iverksatt for å sikre en lovlig, forsvarlig og effektiv drift i barneverntjenesten, og at det nå er etablert et system som skal sikre stabil drift og samtidig skape rom for endring. Vertskommunen har opplevd mye frustrasjon fra samarbeidskommunene gjeldende økonomi og ressurser, noe som har resultert i lite rom til å snakke om hvilket barnevern det er ønskelig å ha. Det hevdes at en forståelse av regnskap og budsjett også handler om barnevernforståelse. Dette tar tid å lære seg. Eigersund forteller at de forsøker å gi den informasjonen samarbeidskommunene ber om, men at de tidvis har problemer med å forstå hvilken type informasjon de faktisk ønsker. Ved gjennomgang av budsjettanalyser i referansegruppen oppleves av tilbakemeldingene at det som blir presentert er forståelig. Utover

referansegruppa, har økonomiavdelingen i Eigersund jevnlig dialog med økonomisjef i Sokndal og regnskapsavdelingen i Lund.

8.3 POLITISK RAPPORTERING

8.3.1 RAPPORTERING TIL EIGERSUND KOMMUNE

Det har ikke vært noen fast politisk rapportering fra Dalane barnevern til de folkevalgte.

Tidligere møtte barnevernleder i kontrollutvalget og hadde sporadisk oppmøte i kommunestyret og utvalg. De senere årene er oppmøte i kontrollutvalget overtatt av kommunalsjef for oppvekst og kultur. Barnevernleder har heller ikke møtt for kommunestyret og utvalg de senere årene.

Referatene fra rådgivende referansegruppe rapporteres videre til levekårsutvalget.

8.3.2 RAPPORTERING TIL SAMARBEIDSKOMMUNENE

Referat fra den Rådgivende referansegruppe sendes som referatsak til aktuelt politisk utvalg i den enkelte kommune. Halvårsrapporteringene til fylkesmann legges inn som referatsak til utvalg og kommunestyre. Ut over dette, har presentasjoner av Dalane barnevern i politiske fora vært muntlig og etter forespørsel.

8.4 VIDERE SAMARBEIDSSTRUKTUR

Det er nylig utarbeidet et utkast til framtidig samarbeidsstruktur, som skal gjennomgås i referansegruppa. Dette ser ut til å innebære en sterkere formalisering av den eksisterende samarbeidsstrukturen¹⁹.

¹⁹

1. Månedlig statusrapport som utarbeides i vertskommunen, og sendes samarbeidskommunene.
2. Kvartalsrapportering og Halvårsrapportering til SSB og Fylkesmann. Kvartalsrapporten oversendes administrasjonen i samarbeidskommunen for orientering. Halvårsrapportene sendes den enkelte kommune for politisk behandling i form av referatsak i aktuelt utvalg.
3. Tilstandsrapport for Dalane barnevern utarbeides i tråd med Bufdirs veileder og tjenesten sine månedlige statusrapporter. Rapporten presenteres i rådgivende referansegruppe og oversendes kommunen for politisk behandling som orienteringssak til kommunestyrene.
4. Politisk orientering i tillegg til oversendelser er barnevernet tilgjengelig for orientering ved personlig oppmøte i kommunestyret eller annet politisk utvalg en gang per år.
5. Økonomirapportering gjennomføres minimum hvert kvartal i forkant av møte i Den rådgivende referansegruppa, plasseringer og andre særlig kostnadsdrivende tiltak orienteres om til rådmann og kommunalsjef per e-post. Budsjett forslag for kommende år oversendes samarbeidskommunene inne 1. juni.

Utkast til **Kvalitetsplan for Dalane barnevern** er nå ute på høring. Planen skal være et styringsverktøy for ledelsen og ansatte i barneverntjenesten samt en informasjon til barn, foreldre, samarbeidspartnere og publikum. Planen beskriver prioriterte satsningsområder og kjennetegn på ønsket og god praksis. Målet er å få planen politisk godkjent i løpet av 2020.

Fra 2021 blir det et lovkrav at barneverntjenesten skal gi en tilstandsrapport til kommunestyret én gang i året.

8.5 OPPSUMMERING OG ANBEFALING

Intervjuene tyder på at Sokndal og Lund kommune opplever samarbeidet i referansegruppen forskjellig. Sokndal og Eigersund er stort sett fornøyde med samarbeidet seg imellom og Sokndal opplever at møtene er relevante, at de blir hørt, og at Eigersund møter godt forberedt. Lund kommune er mer misfornøyde med møtene og kommunikasjonen med vertskommunen. De mener at de ikke får den økonomiske styringsinformasjonen de trenger, og at de ikke blir lyttet til når de kommer med innspill.

Gjennomgangen tyder på at lederbytter i Lund kan ha forstyrret den interne kommunikasjonen i kommunen, noe som også ser ut til å ha påvirket deres opplevelse av informasjonsflyt og samarbeid i referansegruppen.

Eigersund har vanskeligheter med å forstå denne kritikken og forteller at de forsøker å gi den informasjonen samarbeidskommunene ber om, men at de tidvis har problemer med å forstå hvilken type informasjon, utover gitt informasjon, samarbeidskommunen ønsker.

Kjernen i kommunikasjonsutfordringene ser ut til å være den økonomiske rapporteringen. Både Lund og Sokndal ønsker bedre økonomiske prognoser for kommende budsjettperiode, slik at de kan planlegge for dette. Samarbeidskommunene får i dag et regneark som viser estimerte utgifter i inneværende budsjettår for hvert av kommunens barn som er plassert utenfor hjemmet. Samarbeidskommunene opplever imidlertid ikke dette som tilstrekkelig.

Anbefaling

Eigersund kommune anbefales å gå i dialog med de to samarbeidskommunene om hvordan dagens økonomiske rapportering kan forbedres, og hva som kreves for å få til denne forbedringen.

Politisk rapportering. Det har ikke vært noen fast politisk rapportering fra Dalane barnevern til de folkevalgte, men referatene fra referansegruppen rapporteres videre.

Fra 2021 blir det et lovkrav at barneverntjenesten skal gi en tilstandsrapport til kommunestyret én gang i året, noe som vil gi folkevalgte bedre innsikt i tilstand, utvikling og viktige problemstillinger i barnevernet.

-
6. Tverrfaglig og tverretattlig samarbeid reguleres i egne samarbeidsavtaler mellom barnevern og aktuelle instanser i den enkelte kommune.

Det er nylig utarbeidet et utkast til framtidig samarbeidsstruktur, noe som vurderes å kunne bidra til å formalisere og tydeliggjøre den eksisterende samarbeidsstrukturen.

Etter vår vurdering muliggjør begge disse grepene en mulighet for Dalane barnevern til å stryke sin vertskommunerolle, både administrativt og politisk.

9 VEDLEGG

9.1 EKSTERN KONSULENTGJENNOMGANG

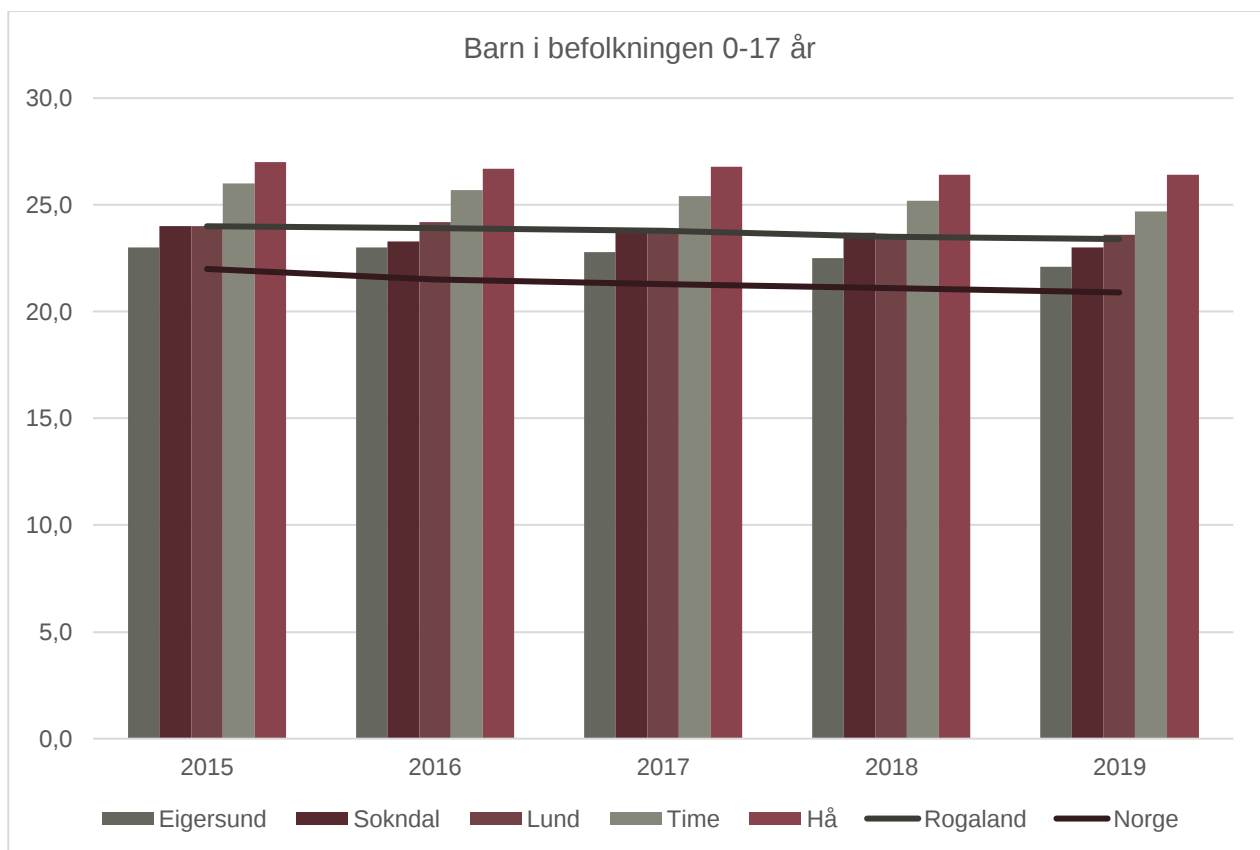
I 2019 engasjerte Eigersund kommunen eksterne konsulenter for en gjennomgang av Dalane barnevern, da med bestilling av tallanalyse og lederutviklingsprogram. Gjennomgangen utfordrer på rapportering, ledelse og prioritering/terskler. Basert på tallanalyse fra 2018 ble det av ekstern konsulent konkludert med behov for flere stillinger. Dette parallelt med at det ble utfordret på prioriteringer, terskler og bruk av andre tiltakstjenester i kommunene ([Oppsummering ståstedsanalyse KS-konsulent](#)).

9.2 BARN MED TILTAK UTENFOR HJEMMET - VIKTIGE FORKLARINGSVARIABLER

Flere indikatorer/variabler anses som viktig bakgrunnsinformasjon og betydelig i forståelsen av tallstatistikken barn under omsorg:

- **Andel barn i befolkningen**

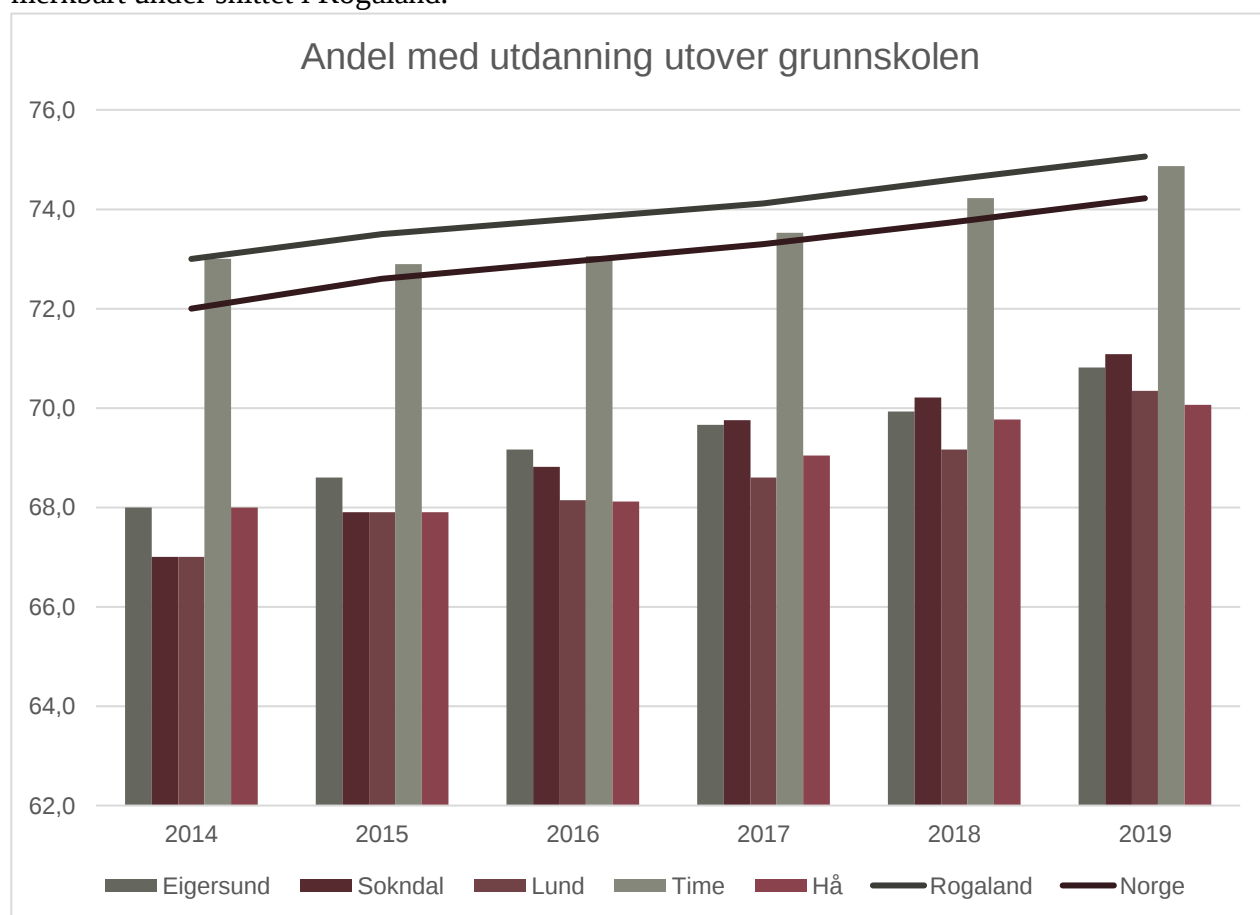
Eigersund er den kommunen i samarbeidet som har lavest andel i aldersgruppen (0-17 år). I Dalane barnevern ligger Lund høyest, like over gjennomsnittet for fylket. Både Klepp, Time og Hå har høyere andel barn i befolkningen enn de 3 samarbeidskommunene. Hå ligger høyest med en andel på 26,4%.

- **Utdanning ut over grunnskole**

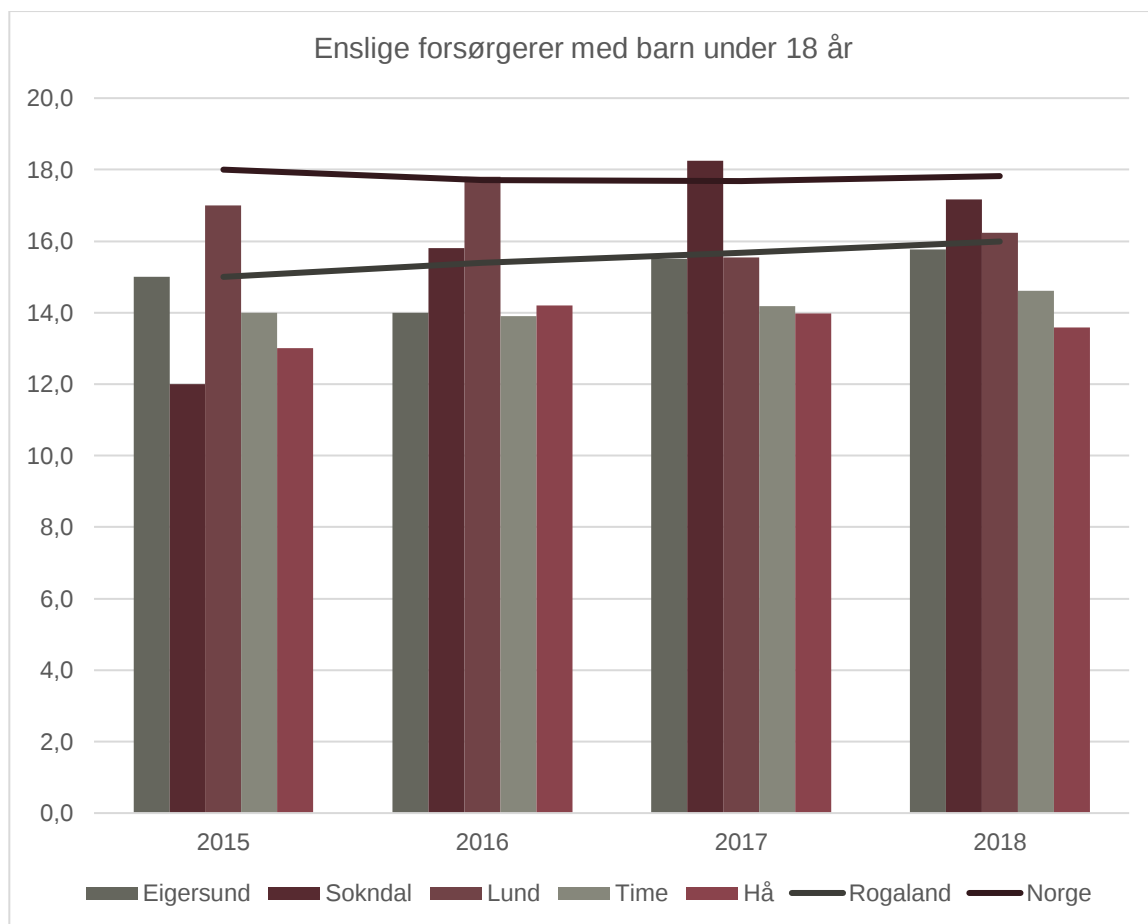
Differansen i andel er ikke nevneverdig stor, men Eigersund og Sokndal ligger noen prosentandel over Lund. Hå rett under Lund. Alle kommuner i Dalane barnevern befinner seg

merkbart under snittet i Rogaland.

- **Enslige forsørgere med barn under 18 år**

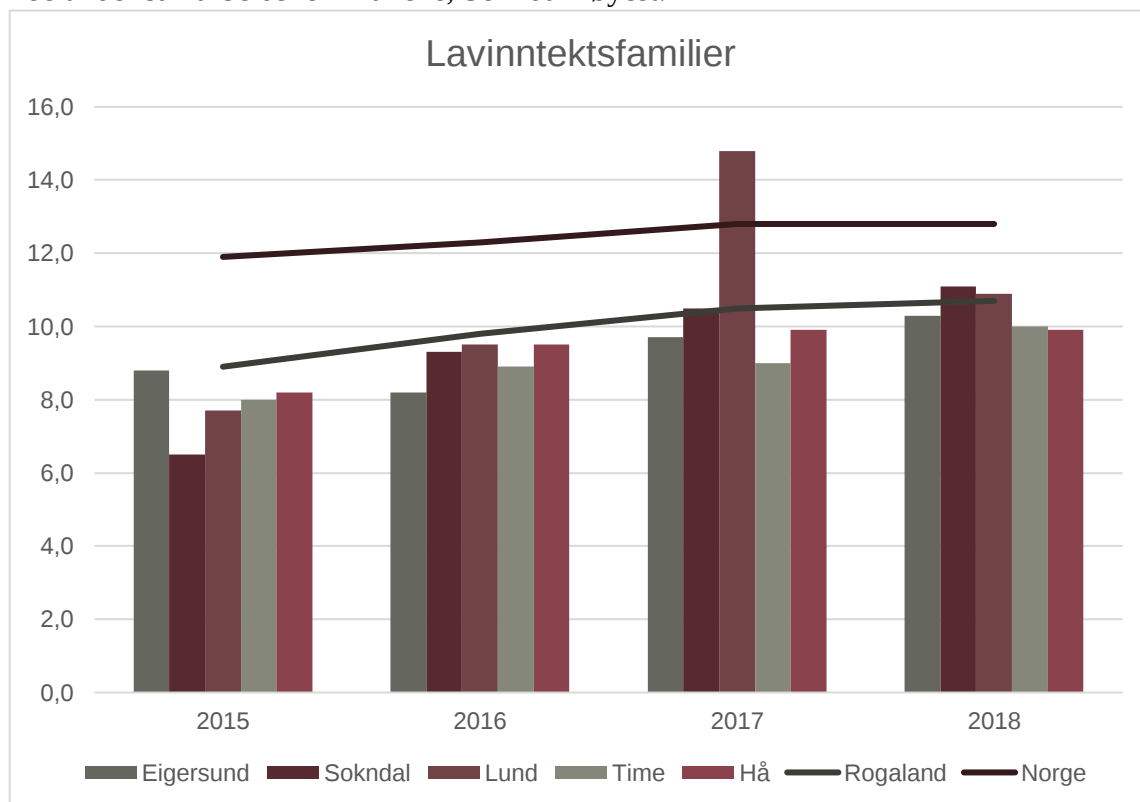
Eigersund og Lund befinner seg ca på snittet for Rogaland, Sokndal merkbart over og Hå betydelig under.

- **Lavinntektsfamilier**

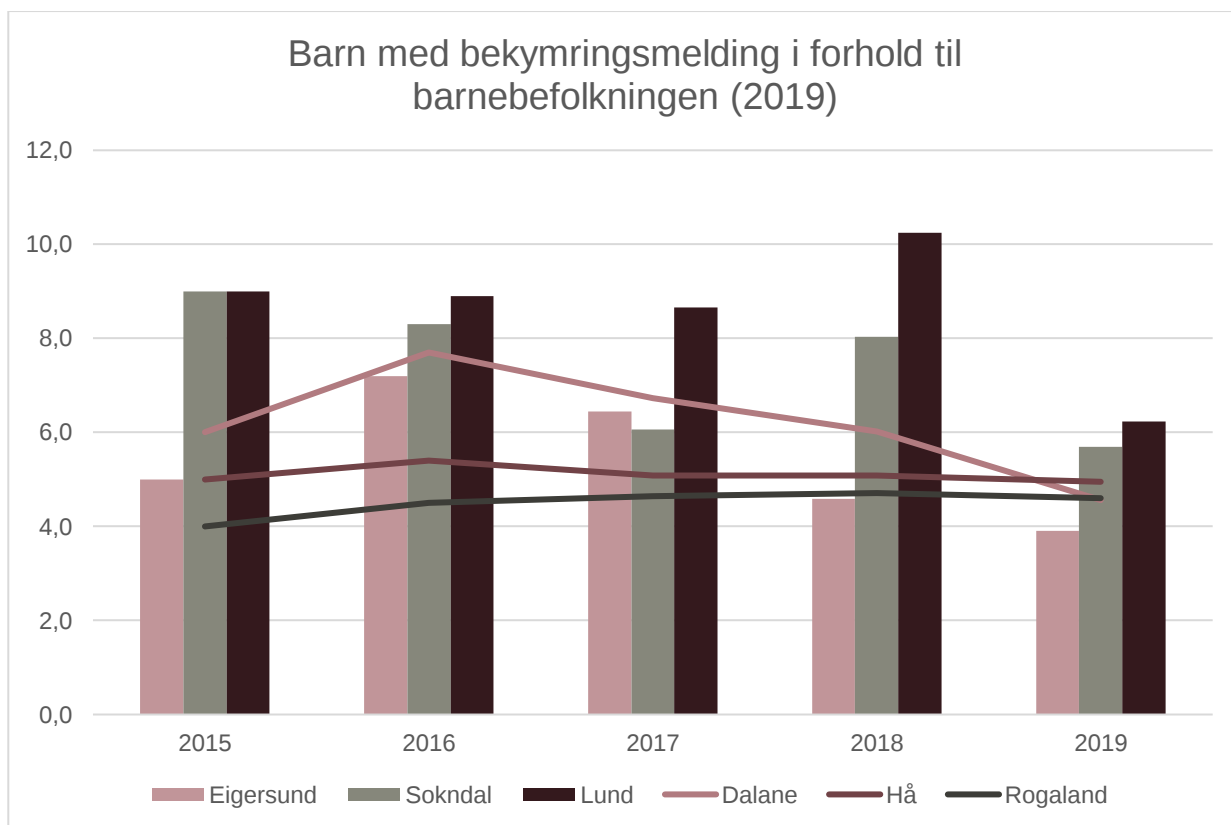
Samarbeidskommunene ligger i 2019 på ca snittet for Rogaland. Lund skiller seg markant 2017, men er fra 2018 nede på tilnærmet snittet for Rogaland. Samme gjelder Eigersund

noe under samarbeidskommunene, Sokndal høyest.

- **Andel barn med bekymringsmelding**

Denne variabel sier noe om hvor hyppig offentlig instanser og privatpersoner melder bekymring for et barn. Lav andel bekymringsmeldinger kan indikere at terskel for å melde til barnevern er for høy, men det kan også handle om at befolkningen har god kjennskap til barnevernets rolle, instanser som skole og barnehage har fått større kunnskap og kompetanse om forhold som gir skadevirkning for barn, eventuelt annen satsning på tidlig innsats. Det er ofte forskjellig praksis i kommuner med tanke på hvem og hvor ofte det meldes. I forhold til barnebefolkningen er Lund den kommunen som har flest barn med bekymring knyttet til seg.

Flere av de nevnte variabler anses også som risikofaktorer knyttet til positiv utvikling hos barn og unge. Både Eigersund, Sokndal og Lund representerer en sårbarhet i dette, særlig i forhold til enslige forsørgere og andel lavinntektsfamilier.